

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K. na leto. (Za Nemčijo 4 K., za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in in-serati pa: Upravništvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 23.

V Ljubljani, dne 4. junija 1914.

Leto XXVII.

O vojaštvu.

V delegacijah je imel dva govora naš poslanec dr. Krek; prvega o vojaštvu, drugega o Bosni in Hercegovini. Oba sta vzbudila splošno zanimanje. Naj danes tu ob kratkem pojasnimo glavne misli prvega govora.

1. Oboroževanje mora imeti svoje meje. Če pojde tako dalje, je država v nevarnosti. Pravi se, da imamo oboroženi mir; toda ta nam dela gospodarsko vojsko, ki je trajno nevzdržljiva. Obe trozvezi (Avstrija, Laška, Nemčija na eni, Angleška, Francoska, Ruska na drugi strani) imata do šest milijonov mladih, krepkih fantov po kasarnah; in stroški za vojaštvo po teh državah znašajo 7 tisoč 800 milijonov kron. Zato moramo vsi z veseljem pozdravljati, kako vabi ravno zadnji čas sv. oče v Rimu, naj se deluje za mir, naj se skrbi, da se to silno oboroževanje preneha in upati je, da bodo katoličani poslušali njegov glas.

2. Armada ima v naši državi velik pomen. Vojak pride po raznih deželah našega cesarstva, spozna druge kraje in tudi ve ceniti njihovo lepoto. Zlasti častniki imajo to priliko in lepo je slišati iz njihovih ust, kako oklepajo v svoji ljubezni vse razne dežele v državi. Še lepše pa je, če zadenemo ob častnika, ki pozna in ima rad tudi vse narode, ki prebivajo v nji. Uradništvo raznih narodov ne pozna; sploh med seboj le malo vemo drug za drugega. Izobraženci govore in berejo pač o Japoncih, za Rusine, Slovence in Hrvatve vedo pa komaj po imenu. Med razboritimi častniki pa imamo tudi Slovenci svoje prijatelje in veliko več jih je med častniki, ki razumejo naš pomen in vedo za naše vrline, nego med uradniki, med ministri. Želimo, da bi se spoznavanje posameznih narodov med vojaštvom še bolj gojilo, in naj bi častni-

ki tudi imeli potrebnega zmisla za državljanske pravice in za socialno vprašanje.

Ko bi bili socialno bolj izobraženi, bi morali pač opustiti tisto grdo dvobojno razvado. Delavec in kmet nimata nič manjše časti danes, nego kak general. Tisti časi, ko so bili stanovi razdeljeni med višje privilegirane in nižje brez pravic, so minuli. Če je dvoboj res potreben, potem ga vpeljimo tudi med delavce in kmete, ki bi si s pretepom pač mnogokrat cenejše rešili čast, nego zdaj. To se pa zdi gotovo vsakemu smešno; torej je dvoboj smešen tudi za častnike in plemiče.

3. Z vojaško silo in krutimi obsodbami se ne da izseljevanje preprečiti. Armada podpira pravzaprav izseljevanje s kmetov; kako naj torej izseljevanje prepreči? Izmed krutih razsodb, ki vsled njih trpi naše ljudstvo, omenjamo zlasti, kako se vporablja § 65. vojnege zakona, ki določa kazni za tistega, ki se namenoma odtegne naboru in vse, ki ga pri tem podpirajo. To se godi takole: Da bi rešil zadolženi grunt, gre fant nekako z 18. letom v Ameriko. Potni list dobi za eno leto. V enem letu si pač komaj za pot prihrani. Ostane dalje, da pride v leta, ko je treba k naboru. Oglasi se morda celo pri konzulu, a to mu nič ne pomaga, če ne pride domov k naboru. Ko se vrne, se takoj oglasi in s tem pač pokaže, da ni imel namena odtegniti se vojaški službi. Toda tu pride § 65. Sodišče ga obsodi na par tednov zapor, obsodi pa tudi očeta, ki mu je dal potnino, ali celo sosedo, teto, botro, ki mu je kaj posodila, da je mogel čez morje. To se mora preurediti. Sodniki so tu prestrogi.

4. Prestroge so tudi kazni za vojake. Imamo slučajje (5. dragonski polk, 17. pešpolk), ko so naši fantje, ki so lahkomišelnostno prepili eno noč in nekoliko razgrajali, na leta obsojeni zavoljo »punta«. Ta strogost ni dobra in resno pričakujemo, da se prehode kazni tem fantom znižajo. Pač pa naj vojna uprava skrbi na vso moč, da

se protialkoholno gibanje razširi med vojaštvom. Častniki naj bodo v tem oziru za zgled. Naš fant se večkrat šele v kasarni navadi pijače.

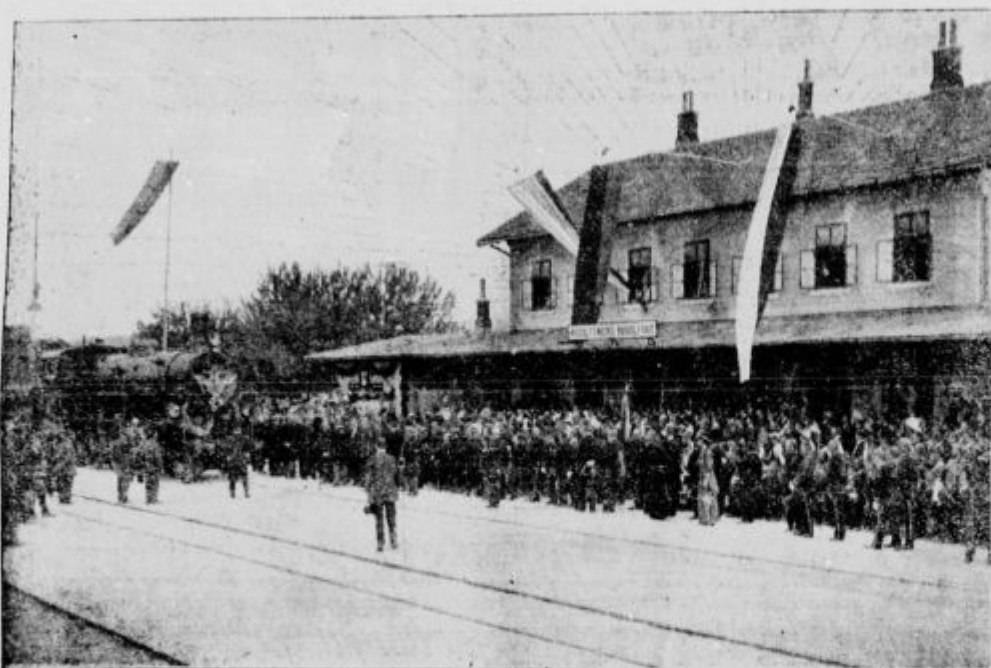
Otvoritev belokranjske železnice.

Pretekli ponedeljek, dne 25. maja, se je otvorila z veliko slovesnostjo in ob veliki navdušenosti in udeležbi Dolenjcev nova belokranjska železnica, ki veže Ljubljano in Novo mesto s Karlovcem.

Slovesnosti so se udeležili razni odlični gospodje, zastopniki oblastev in dolenskih občin ob progi. Med gosti so bili: Železniški minister Forster, ljubljanski knezoškof, deželni predsednik baron Švarc, deželni glavar dr. Šusteršič, vsi deželni odborniki, načelniki državnih uradov, veliko državnih in deželnih poslancev. Vsi gostje in udeleženci so se odpeljali v ponedeljek zjutraj s posebnim vlakom iz Ljubljane in dospeli po 9. uri dopoldne v Novo mesto, kjer je bilo blagoslovljenje nove proge.

Novo progo, ki se začne v Novem mestu, je blagoslovil ljubljanski knezoškof. Na novomeškem kolodvoru se je zbrala velikanska množica ljudstva, ki se je udeležila sprejema železniškega ministra in slavnostnega vlaka. Minister in gostje so bili sprejeti z velikanskim navdušenjem množice, ki je mahala s cesarskimi in slovenskimi zastavami in jih pozdravljala. Ministra je nagovoril novomeški župan, ki je v svojem nagovoru poudarjal pomen železnice za Dolenjce ter končal z živio-klici na cesarja.

Nato se je slavnostni vlak, okrašen z zelenjem, cveticami in cesarskim grbom na čelu stroja odpeljal med pozdravljanjem množice proti Belikrajini.

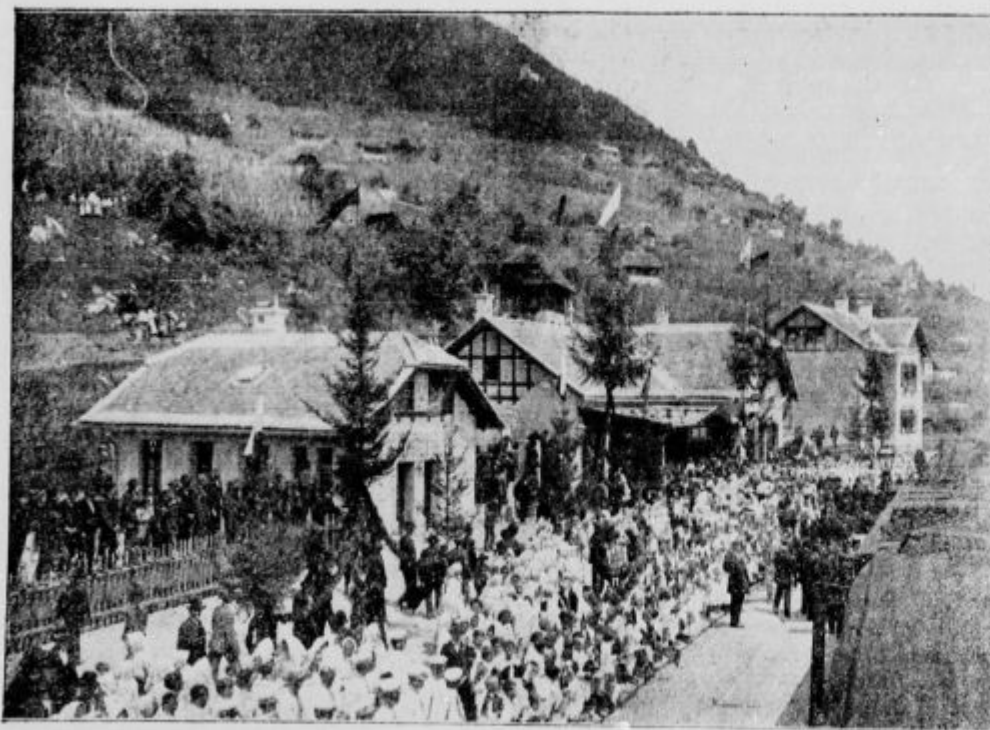

Sprejem v Novem mestu.

Prvi vlak v Beli krajini.

Slavnostni vlak se je ustavljal na vseh novih postajah: v Kandiji, Virčni vasi, Uršnih selih, Semiču, Črnomlju, Metliki in drugih manjših postajah do deželne meje. Vlak je hitel čez nešteto umetnih zgradb, mestov, presek, vodovodov, viaduktov in skozi štiri železniške predore. Na postajah so čakali na vlak: otroci z zastavami, počoč cesarsko pesem, naši fantje in dekleta v narodnih nošah in razna društva. Vsi kolodvori so bili okrašeni z zelenjem in zastavami, pred njimi so se pa spenjali visoki mlaji s slovenskimi zastavami. Ministra so pozdravljali župani s primernimi nagovori, otroci so mu pa darovali lepe

cvetlične šopke. Šopkov je dobil minister toliko, da je šaljivo rekel, da jih bo za »en vagon«. Najbolj je bil vesel minister naših otrok: »Tako zdravih in frišnih otrok,« je dejal, »še nisem videl. Drugod suha, blede lica, tukaj pa sama kri.« Z otroci je bil zelo prijazen in jih je večkrat prijazno pogladil po obrazih. Tudi ljudje so mu zelo ugajali. Stopil je mednje in krepko stisnil roko možem in ženam. Najsijajnejše so bili sprejeti v Semiču, Metliki in Črnomlju. Na semiskem kolodvoru je bilo blizu 3000 ljudi. Belokranjci v svojih belih oblekah. Beli fantiči, beli deklički, skupine mož, fantov, žen, deklet, otroci, vse v narodnih nošah. Razne skupine so predstavljale belokranj-

Na kolodvoru v Semiču.

ske šege in navade, kakor: »Zelenega Jurija«, »Belokranjsko ženitovanje« s staro muziko, staro ženitovanjsko zastavo, s kolači in kolačičami itd.

Slavnostni govori v Črnomlju.

Vlak se je ustavil dalje časa v Črnomlju, kjer so priredile belokranjske občine gostom primerno slavnostno južino. Deželni glavar dr. Šusteršič je govoril prvi zdravico. Proslavljal je prelepi dan, ko se odpre belokranjska železnica, ki naj bi bila v blagoslov naši deželi. Napil je cesarju, ki nam je preskrbel ta prelepi dan. Nato je dvignil čašo železniški minister Forster, ki je opisoval, kako je zasledoval vprašanje dolenjske železnice, ki naj bi prinesla veliko koristi kranjski deželi. Napil je lepi deželi kranjski in njenim zastopnikom. Novomeški prošt dr. Elbert je nazdravil železniškemu ministru, ki naj bi bil boter tudi prihodnji železnici iz Brežic v Novo mesto. Državni poslanec vitez Pogačnik je nazdravil deželnemu predsedniku baronu Švarcu in poudaril njegovo brigo in skrb za Belokrajino. Deželni predsednik je nazdravil Belokranjcem in zaklical: »Živela naša lepa Belokrajina!«

Državni poslanec profesor Jarc je napil vsem voditeljem, graditeljem, inženirjem in delavcem nove proge.

Spodaj na vrtu je pa govoril zbranim ljudstvu dr. Krek. Povedal je ljudem, da je nova železnica delo Slovenske Ljudske Stranke in ako bi se ta ne potegnila za to železnico, bi je tudi ne bilo. Ljudstvo je dajalo duška svojemu veselju z živahnimi klici in pozdravljalo stranko, ki je to veliko delo izpeljala.

Proti večeru se je slavnostni vlak zopet odpeljal in prišel ob 10. uri v Ljubljano.

Nova železnica in cesar.

Deželni glavar je odposlal ob otvoritvi železnice zahvalno brzojavko cesarju na Dunaj. Prejel je na to sledeči brzojavni odgovor:

Njegovo c. in kr. Veličanstvo je z zadovoljstvom najmilostnejše blagovolilo sprejeti v imenu prebivalstva Kranjske ob priliki otvoritve belokranjske železnice izraženo udanostno izjavo ter želi iz vsega srca, da bo nova železniška zveza odprla deželi nove vire blagostanja in prospeha.

Nova železnica po Krški dolini na Kranjskem.

Železniški minister Forster si je ogledal pretekli torek ves svet, po katerem naj bi tekla nova železnica iz Brežic na Štajarskem preko Novega mesta. V Novem mestu je sprejel minister zastopnike županov novomeškega okraja, ki so mu izročili svoje prošnje za železnico. Vodila sta jih poslanca Jarc in Vehovec. Minister je odgovoril, da se ta železnica v ministru študira in da se bo on sam zavzel za novo progo. Nato se je odpeljal v družbi deželnega predsednika, deželnega glavarja, prošta dr. Elberta, državnih poslancev viteza Pogačnika in profesorja Jarca v

avtomobilih preko Pleterja v Kostanjevico. Tam je sprejel zastopnike županstva krškega in kostanjeviškega okraja pod vodstvom dr. Hočevarja in poslanca Hladnika. Nato so se peljali v Brežice na Štajersko. Nazaj se je peljala družba skozi Krško, Kostanjevico, Belo cerkev, št. Peter nazaj v Novo mesto. Pot, rodovitna pokrajina in prijazno ljudstvo je napravilo na ministra prijeten vtis.

Velika nesreča na morju.

1032 ljudi utonilo.

Iz Amerike prinašajo listi žalostna poročila o nesreči velikega parnika »Empres-Of-Ireland«, ki se je potopil in ž njim vred 1032 ljudi.

Na ladji je nastala velikanska zmešnjava. Potniki, večidel v postelji, nekateri so iskali rešilne čolne, drugi rešilne pasove, drugi skakali zopet v morje! Začel se je boj na življenje in smrt. Drug je hotel iztisniti drugega iz rešilnih čolnov. Telegrafisti so pošiljali brezzične brzojave na vse strani, vse zamanj; v 20 minutah je utonilo 1032 ljudi, 355 jih je pa rešil parnik Storstad na svoj krov. Med utopljenca je neki tudi 300 hrvaških delavcev, ki so se vračali domov.

Ko so zjutraj ob 6. uri došla na lice nesreče dva parnika iz mesta Kvebeka, nista našla drugega kakor kupe utopljenecv, katere sta vzela na svoj krov.

Drava je v Beljaku prestopila bregove in poplavlila posamne dele mesta. Voda je prišla v kleti in v pritlična stanovanja. Veliko trgovcev je moralo zapreti svoje trgovine. Pritlična stanovanja so morali vsa izprazniti. V Dolah je utonilo pet oseb. Veliko škode je napravila povodenj tudi v Ziljski in Kanalski dolini. Škoda na Koroškem je naravnost ogromna.

Velike povodnji so bile tudi na Štajerskem, kjer je Mura in Drava silno narasla. Tudi iz Beneške Slovenije poročajo, da so napravili hudourniki čez pol milijona kron škode.

Posebnost na Francoskem.

Francoski senat je vrnil poslanski zbornici predlogo glede omejitve alkoholnih točilnic. Pri tej priliki je ostro govoril poslanec Jos. Reinach zoper zlorabo alkohola.

List »Temps« je prinesel Reinachov govor, ki se glasi:

»Gospodje! Ponavljal bi le stare in splošno znane stvari, ako bi vnovič podarjal, da je alkohol strup, ki vodi k tuberkulozi, v norišnico in v ječo, in da je glavni vzrok, da se prebivalstvo ne množi, naše vino, naš konjak za bogatine in naš absint (šnops) za reveže. Toda morda bo marsikoga izmed vas presenetilo, ako odločno trdim: »Francoska je najbolj alkoholna dežela!« (»Dokažite!«) Dokažem naj ta stavek? Jako rad! Le poslušajte, gospodje, kaj pravi statistika. Na Angleškem pride na enega prebivalca 1 liter alkohola na leto; ravno tako je tudi na Nemškem in v Združenih državah v Ameriki. Na Francoskem pa — štiri litra. In koliko finega in delikatnega alkohola se izvaža iz Francoskega v tujino!« (Medklici: »To so naši dohodki!« »Ni nad našega šampanjca!«)

»Le dobro me poslušajte, gospodje,« je nadaljeval Reinach. »V deželi, katere severovzhod rodi šampanjca, jug pa ognjevito vino, ni mogoče govoriti o abstinenci. Kozarec vina, Francoz in njegov veseli humor — to troje spada skupaj že od nekdaj; toda, kar je preveč, je preveč. Ali veste, gospoda, da imamo v vinorodni Francoski milijon gostiln in da pride ena gostilna že na 82 prebivalcev in v Parizu da ima že skoraj vsaka hiša svojo točilnico?« (»Čujte!«) »Da, čujte in čudite se! Postrežem vam zopet s številkami: V Švici pride ena gostilna na 143 prebivalcev, v Italiji na 170, na Holandskem na 200, na Nemškem na 246, v Združenih državah na 300, v Belgiji na 200 ljudi. «Kaj pa je potem?« »Kaj je potem? Največ alkohola se pije v francoski Normandiji in odtod jih pride najmanj k vojakom, največ pa blaznih v norišnice in največ hudodelcev v ječe!« (»Čujte!«)

Te francoske destilacije in restavracije! Na severu imamo 51.814 gostiln. Ali ne mislite, da imajo tako pogoste stavke rudarjev tu svoj izvor?

In v seinskem okraju je 34.257 gostiln, če začnemo z elegantno klubovo restavracijo in končamo z vinotočem. Povsod že

V Črnomlju.

Nesreča se je zgodila tako-le:

Iz mesta Kvebeka v Severni Ameriki na vzhodu v angleški Ameriki je plul parnik »Empres-Of-Ireland« po reki Lorencoskozi lorenski zaliv v angleško mesto Liverpool. Reka je silno široka, na nekaterih krajih do 30 km. Dne 28. maja zvečer, to je pretekli četrtek, je bila na reki velika gosta megla. Na parniku se je peljalo 1400 ljudi z mornarji vred. Večinoma je na parniku vse spalo. Vsled goste megle je parnik plul zelo počasi, v strahu pred kako vesrečo.

Dne 29. maja zjutraj okolu 2. ure se kar naenkrat prikaže pred parnikom Empres-Of-Ireland neki drug norveški parnik, Storstad, ki je vozil premož. Kapitan parnika Empres-Of-Ireland je ukazal parnik takoj obrniti, kakor hitro je zagledal premožovni parnik pred seboj. Ali bilo je že prepozno. Parnik »Storstad« je zavozil z veliko silo v »Empres«, ga predril in prezel na dve strani s tako močjo, da je v teku 20 minut parnik izginil pod vodo.

KAJ HOČEJO ALBANCI.

Vstaši v Albaniji so poslali komisiji, ki zdaj pravzaprav vlada v Albaniji, pismo s sledečimi zahtevami. Sedanja vlada mora pasti. Albanija naj pride zopet pod turško oblast, če pa tega ne, naj vzamejo oblast nad Albanci v roke vse evropske velesile.

V bojih med uporniki in vladnimi žandarji je padlo na strani vstašev 100, na strani žandarjev pa 20 mož.

POVODNJI NA KOROŠKEM.

Vsled večdnevnega deževja so vode na Koroškem silno narasle. Drava je narasla po nekaterih krajih nad tri metre čez naravno višino in naredila veliko škode. Odnesele je mostove, les, prestopila bregove, da so izgledale njive in travniki kakor velika jezera. Veliko škode sta naredili tudi Zila in Dravnica.

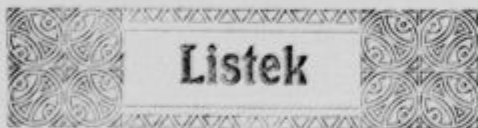
spoznavajo alkohol, povsod mu trgajo raz obraz lepo krinko! Najbolj živahna agitacija zoper alkohol je na Danskem, v Združenih državah, na Angleskem in Nemškem. Po celem svetu so protialkoholna društva, le na Francoskem jih je najmanj! In vendar je odvisna bodočnost francoskega naroda od tega, kakšno stališče bomo zavzeli nasproti alkoholnemu vprašanju. Saj vendar vidimo, kako je telesna rast pri nas vedno manjša in število pogrebov daleč presega število rojstev. Gospodje, iz vsega svojega prepričanja vam priporočam: Ne glejte na proteste gostilničarjev, ne bojte se nasprotne politične agitacije in znižajte število gostiln! (Ploskanje.)

Grozne besede: Francoska je najbolj alkoholna dežela! Saj je ista Francoska izvršila v zgodovini toliko slavnih činov, peljala križarje, imela najbolj sijajen dvor, sezidala prekrasne gotične cerkve, razširila svoj jezik in svojo oliko po vsej Evropi, z Napoleonom je strahovala ves svet in se je odlikovala po svojih učenjakih in umetnikih ravno tako, kakor po svojih generalih. Toda tudi veliko revolucijo so izvršile množice ljudstva v vinskem navdušenju, duhovnike in plemenitase je s sekuro pobijala pijana tolpa in žganja pijana je bila truma onih, ki so v družbi slabih žensk vdrli v Versailles in prisilili Lrdovika XIII., da je odšel v Pariz.

Cerkve v Parizu so v revoluciji spremenili ne le v državno last, ampak tudi v restavracije, kjer je popivalo in plesalo pijano ljudstvo.

Revolucija in alkohol! Propad naroda in alkohol! Bolezni in alkohol!

Kako grodo je vendar lagal Gambetta, ko je izdal geslo: »Klerikalci so naši sovražniki!« Kako krivičen je bil Volter, ko je klical: »Začavite jo nesramnico!« (cerkev), ko je vendar alkohol in edino alkohol največji sovražnik francoskega ljudstva!

Listek

Smrt.

Poljsko spisal Jan Lada.

(Dalje.)

Leonija je hotela še dalje govoriti, toda v tistem trenutku je prišel v sobo gospod prelat.

»Gospodična Leonija naj gre k gospe naršalovi,« je dejal.

Prelat Dobševič, spovednik in prijatelj moje matere, svetovalec in duhovni voditelj naše rodovine, je bil morda najznamenitejša in najvažnejša oseba v Kijevu. Njegovo suho, strogo obličje z globokimi očmi, ki so se pod košatimi obrvi včasih zablistale kakor strele, je budilo spoštovanje tudi v tistih, ki ga niso ljubili. Ker je bil toliko let izpostavljen viharjem življenja, so bila njegova čustva skrita v globini duše in je bil podoben granitni skali, ob kateri so se morali s treskom razbiti razjarjeni morski valovi. Sedaj je moral gledati, kako ruska sila, proti kateri se

je z neverjetno vztrajnostjo horil vse svoje življenje, kako ta sila namerja svojo sekuro na drevo, katero je on z velikimi upi gojil. Kot edini katoliški in poljski profesor na ruskem krivoverškem vseučilišču je bil voditelj in duhovni oče vseučiliške mladine poljske. Nahajal se je zdaj v najstrašnejšem in najtežavnem položaju svojega življenja: njegova vseučiliška stolica je bila od vlade odpravljena in večina njegovih dijakov je bila obsojena ali na smrt ali v sibirsko pregnanstvo. Toda ta stari duhovnik je tudi še sedaj stal nemojno in trdno, samo nekaj novih guš se mu je začrtalo v čelo in njegove sive oči so zrte nekoliko bolj strogo, obenem pa tudi žalostno izpod košatih obrvi.

Komaj je Leonija odšla, se je obrnil k gospe Feliciji, ki je poljubila njegovo roko.

»Ali ste pripravili vse za pobožnost? Zares, pozabili ste na to v svoji žalosti in tugi.«

Gospa Felicija je sklenila roke.

»Saj res,« je zaklicala, »pozabila sem. Takoj pripravim. Prosila bi samo, da bi spustili na ulici zastore, kajti sicer bi kdo zapazil in sporočil policiji.«

Bila je v teh grozljivih in nesrečnih dneh Kijevu navada, da so bližnji sorodniki in prijatelji obsojenca, ki je bil na smrt obsojen, neprestano molili zanj, dokler ni bil ali pomiloščen ali usmrčen. Rano zjutraj so se shajali v cerkve, kjer so se vse maše opravljale v ta namen. Ko pa so se maše končale, je bil postavljen na skrivaj v hiši, kjer je bil obsojeni doma, oltar, kamor so priklekavali znanci in prijatelji, bližnji in daljni, da tudi neznanj, zakaj vezalo jih je bratstvo sočutja, ki je bilo v tistih težkih časih edini jasni žarek.

Gospa Felicija je s pomočjo Leonije in tete Angele pripravila v mali, temni sobici poleg spalnice majhen oltarček. Na belem prtju med šestimi voščeniimi svečami je sijala zlata obleka Matere Božje in poleg nje začrnela srebrna posodica s svetniškimi koščicami, ki jo je imel s seboj naš praded, ko se je v vojski Jana Sobieskega pod Dunajem bojeval zoper Turke. Vrata od predsobe so bila odprta. Prihajalo je mnogo ljudi in vsi so šli najprvo naravnost v kapelico.

II.

Natihoma sem se zmuznil v spalnico. Mati je sedela v velikem naslanjaču poleg postelje. Zdelo se mi je, da spi, zakaj oči je imela zaprte, negibne, kakor bi bile mrtve, obraz blede kakor vosek. Gospod prelat je stal poleg nje, držeč v svojih rokah njeno roko, ki je nemočno visela ob naslanjaču. Teta Angela je sedela nedaleč proč in gledala ubogo obličje moje matere, na katerem ni bilo niti kaplje krvi. Leonija je stala ob glavi in ji močila senc z neko tekočino. Pri njenih nogah je klečala moja sestrična Anica v globoki žalosti za očetom, ki so ga bili Rusi pred kratkim obesili v Vilni.

Gledal sem vse to začuden, prestrašen in molče s široko odprtimi očmi.

Razumel sem pač že vse: saj sem toliko videl in slišal, odkar smo bili prišli v Kijev! Da, Stanko, edini moj brat, je bil obsojen na smrt in zjutraj, zjutraj ga bodo umorili, kakor se je bilo zgodilo že Zelinskemu, Podlevskemu, Rakovskemu in mnogim drugim njegovim tovarišem.

Gospod prelat me je takoj zapazil. Moral je nekaj misliti, kajti za trenutek je obstal in šele čez nekaj časa me je prijel za obe roke, me potisnil k materi ter me posadil v njeno naročje.

»Imate še eno dete, gospa Kazimira,« je dejal. »Umirite se, premočajte svojo bolečino, mislite vendar tudi na svoje zdravje, zakaj potrebovali ga boste za tega svojega otroka.«

Te besede so prebudile mater iz njene otrdelosti. Gledala me je nekaj časa kakor v sanjah, ko pa sem na glas zajokal in se stisnil k nji, me je odrinila od sebe.

»To ni on!« je zaklicala z bolnim glasom; »to ni moj Stanko! Kje je on, kje je moj prvorojeni, najdražji sin? Pustite me k njemu, pustite, ne zadržujte me! Naj vsaj vidim zidovje, v katerem je zaprt, naj vsaj vidim tiste, ki ga stražijo! Naj mi vsaj dovolijo enkrat pogledati ga, samo enkrat ga na srečo pritisniti . . . O, pustite me k njemu, za usmiljenje božje!«

»Umirite se, gospa, lepo vas prosim,« je govoril prelat, zadržujoč mater, ki je hotela vstati, »za usmiljenje božje vas prosim. Gospa poslanikova je vendar obljubila še enkrat v Peterburgu carja prositi za milost. Gospod Ksaver sedi že od zjutraj v telegrafskem uradu — vsak trenutek je lahko tu z novico . . .«

Materin obraz se je razjasnil. »Torej je še upanje,« je zaklicala; »je torej pomiloščenje še mogoče?«

»Bog je velik,« je odgovoril duhovnik, »do poslednjega trenutka moramo upati in čakati.«

Znova je materi glava klonila na prsi. »Ne,« je dejala žalostno, »vse je zastoj. Srce mi pravi, da je zastoj vse naše prizadevanje. Nohenega niso pomilostili, tudi njega ne bodo . . . Ne izpuste ga iz svojih krempljev. Izpili bodo toplo kri njegovega srca, kakor krokarji. In meni se ne bodo nikdar več nasmejale njegove mile oči, ki so se mi v zibelki tako ljubo smehljale, kadarkoli sem se sklonila k njim, in na vekomaj bodo ugasnile te moje zvezde, oči mojega Stanka . . .«

»Če ga ne boš videla na zemlji, se bosta sešla v nebesih, kjer te bo pričakoval pri Bogu,« je govoril duhovnik resno.

Prikimala je z glavo. »V nebesih — vem to, vem in verujem, toda kako je to težko, tako dolgo. In kako naj tukaj živim brez Stanka? Vi tega ne razumete, vi tega ne veste. Morda bodete rekli, da mi manjka vere in udanosti. Toda jaz vse trdno verujem, ne branim se. Sem pa tudi mati in on je moj ljubljani sin.

¹ Žena avstrijskega poslanika

moj prvorojeni . . . Ali oni mi ga hočejo vzeti, vzeti na veke! In niti mojim očem ne dovolijo, da bi ga zadnjič videli in ne smem ga pritisniti na srce! In vendar sem ga jaz pod tem srcem nosila, jaz sem svoje življenje položila, v to drago dete, sedaj pa . . .»

Stali smo vsi, ne da bi se ganili, zadržujoč jok in ihtenje. Tudi ona je sedela negibno, oči uprte v daljo. V tej tišini se je razlegal njen glas kakor stok razbitega zvona. »Gospod prelat,« je nadaljevala, »vi morda niti ne veste, kako drag mi je bil ta otrok. Moj mož Evstahij, preljubljeni, najdražji moj, bi bil lahko moj oče, ko se je z menoj, mlado deklico poročil. Gospodarstvo, služba in opravila so mu vzela skoro ves čas, tako da je le redko bival doma. Če pa je za nekaj trenutkov prišel domov, bavil se je z menoj samo teh par minut in zopet sem osamela. Nama je manjkalo tiste vezi — otrok — ki bi naju bila bližje privezala enega na drugega. In tako so mi minevala v samotni leta jako žalostno. Venelo je moje življenje, venelo mi je srce. Mislila sem, da bo vedno tako ostalo, da solnce sreče na mojo pot nikdar ne zasije. Toda končno mi je Bog dal njega . . .»

Utihnila je in molčala nekoliko minut, zakaj bila je utrujena. Mi smo lovili njene besede zadržujoč dihanje v prsih.

Znova je začela.

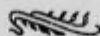
»Mislila sem, da ne bo deček; ko je imel priti na svet, smo bili vsi prepričani, da bo mrtev. Ko sem se prebudila iz omedlevice in si mi ga ti, teta, podala v roke, nisem mogla niti verjeti, da je moj in da živi. Kdo bi se torej čudil, da sem ljubila to dete, tako vroče zaželjeno, toda končno mi vendar od Boga darovano, ljubila strastno in gorko, da sem ga ljubila drugače, kakor se ljubijo otroci; da, morda tudi drugače, kakor bi ga smela. Ljubila sem ga tej iskreneje, ker je ono postalo sedaj neka vez med menoj in možem in ker je bilo dolgo let moje edino dete — — — Po njegovem rojstvu se je pri nas vse izpremenilo. Z njim je bilo ustanovljeno pri nas pravo domače ognjišče, oživela je moževa ljubezen. Tedaj šele sem spoznala Evstahija, kakšen je bil in kako me je ljubil. Ostali otroci so nama umirali drug za drugim kmalu po rojstvu. Zato je tem bolj rastla najina ljubezen k temu edincu, ki ga nama je Bog ohranil. In kako si je znal on to ljubezen zaslužiti!»

Duhovnik je prikimal z glavo in si je z roko obrisal solzo iz oči. »Poznam ga dobro,« je dejal z mehkim glasom. »Bil je moj dijak do zadnjega časa . . . moj ljubljeni dijak.«

Mati se je nestrpnost zganila. »Vi ga ne poznate, vsaj tako ne kakor jaz. Nič če bolj ne pozna otroka kakor njegova mati. Ali ste prebedeli nad njim toliko noči, kakor jaz? Ste molili k Bogu, da naj vzame rajne vaše življenje namesto življenja tega otroka, kadar ste videli, da gasne, kadar ste v obupnem strahu gledali obledelo njegovo obličje in nje-

gov poslednji boj z življenjem in smrtjo. Ali ste sledili vsakemu njegovemu gibljaju, vsaki njegovi besedi, vsaki misli, ki se je na novo rodila v njegovi glavi, vsakemu čuvstvu, ki se je kot pomladni cvet razcvetelo v tem malem srčecu? Nikoli — vi ste imeli samo tuje otroke, gospod prelat; ne govorite torej, da veste, da ljubite, kakor samo mati zna in ljubi!»

Utihnila je, utrujena vsled govorjenja. Duhovnik ni nič odgovoril, samo njeno roko je zopet stisnil v svojih dlanéh. (Dalje.)

Dom in svet.

Iz seje kranjskega deželnege odbora dne 30. maja 1914. Dovolil se deželni prispevek za popravo poti v Gostinskem grabnu. — Dežel. vlada se opozori, naj reši čimpreje vlogo deželnege odbora glede nakupa močnih krmil. — Poprava ceste Zbure-Šmarjeta naj se razpiše. Razpiše se ogled za preložitve ceste Poljanska dolina — Tančagora — Črnomelj. Kolavdacija ceste Raka — Bučka se ne vzame naznanje; podjetnik mora vse hibe ceste odpraviti.

Iz deželnege odbora. Deželni odbornik dr. Lampe odslej naprej nima več uradnega dneva odslej naprej nima več celi dan in v soboto od 10. ure do pol 1. ure popoldne.

Deželne strežniške šole. V Ljubljani in Celovcu se ustanove deželne strežniške šole, na katerih se bodo podučevala dekleta strežniške postrežbe za bolnike. Oba zavoda bosta zvezana z deželnimi bolnišnicami.

Osebne vesti. Doktorja prava sta postala gg.: Josip Basaj in Ivan Perne, deželnovladni konceptni praktikant v Ljubljani.

Umrli je v Ljubljani Ivan Mathian, c. kr. dvorni založnik in hišni posestnik, star 79 let.

Velika kolesarska dirka celokupne Avstro-Ogrske armade se je vršila dne 23., 24. in 25. maja v Ljubljani. Pri tekmii smo opazili, da razpolaga naše vojaštvo z izbornimi vozači. Pri oficirski tekmi je zmagal stotnik avtomobilnega oddelka Karel Christian, pri tekmi moštva pa prostak 27. pešpolka Rudolf Podgorschegg. Pri tekmi na eraričnih kolesih pri popolni vojni opravi za cesarjevo darilo je bil prvi poročnik Erhardt Raus. Izmed moštva je dobil cesarjevo darilo korporal 20. lovskega bataljona Franc Gregl. Pri tekmi posameznih patrolj je dosegla najboljši čas patrolja 20. lovskega bataljona. Dirki so prisostvovali najvišji vojaški dostojanstveniki, deželni glavar, deželni predsednik, mnogo druge odlične gospode in silno veliko drugega občinstva. Zmagovalec v častniškem oddelku in zmagovalec v oddelku moštva sta vozila na »Kinta« kolesih tukajšnje domače tvrdke Karel Čamernek & Ko., katera kolesa so pri dirki daleč prekašala tuje izdelke.

K osemdesetletnici sv. očeta. Dne 2. junija je stopil sv. oče Pij X. v 80. leto svojega življenja. Čestitkam katoliške javnosti se pridružuje tudi naš narod in želi vladarju

Cerkve, naj ga božja previdnost ohrani na tem mestu v blagor Cerkve še mnogo let!

Od davščine od prirastka vrednosti je deležnih za leto 1913. na Kranjskem 160 občin z zneskom 9405 K 31 h. Največ pride na občine: mesto Ljubljana (1797 K 65 h), Moste pri Ljubljani (423 K 63 h), Dovje 609 K 59 h), Kranj (444 K 17 h), Trzič (348 K 37 h), Dobljče (317 K 26 h), Idrija (209 K 31 h), Vodice (120 K 59 h), Dobrunje (343 K 94 h), Metlika (185 K 57 h), Spodnja Šiška (157 K 20 h), Postojna (146 K 44 h), Radeče (206 K 69 h), Orehova (201 K 35 h), Šmihel-Stopiče (170 K 93 h), Toplice (122 K 50 h), Horjul (170 K 84 h). Uspeh za leto 1914. bo mnogo večji.

Do smrti bo zaprt. Ljubljansko porotno sodišče je obsodilo 28 letnega Janeza Kržišnika, pristojnega v Žiri, v dosmrtno ječo. Bil je že preje šest let zaprt zaradi tatvine. Lansko leto je pa ubil dne 23. aprila posestnico Marjano Ušeničnik v Kladjah pri Skofji Loki.

»Glavna posojilnica«. Likvidacijski odbor Glavne posojilnice nam piše: Likvidacijski odbor »Glavne posojilnice« se že nad eno leto trudi doseči poravnavo med upniki (vlagatelji) in združniki »Glavne posojilnice«. Z nešteti dopisi in noticami je odbor neovržen dokazal, da le na ta način je dana možnost, da pridejo vlagatelji do delnega pokritja svojih terjatev. Ogromna večina se je odzvala temu pozivu, spoznala je, da so vse druge govorice in trditve ničeve in prazne. Tekom prihodnjega meseca se bo pričelo z izplačevanjem dogovorjene 30% vsote vlagateljem »Glavne posojilnice«. Z ozirom na to, se oni vlagatelji, kateri še do danes niso podpisali zahtevane izjave, n u j n o pozivljajo, da to store čimpreje, saj je v njih eminentnem interesu, da pridejo čimpreje do denarja. Konečno se omeja, da se s podpisom zahtevane izjave nikakor ne odpovedo pravici do konkurznega promozjenja, ta pravica jim ostane, kakor doslej, tudi naprej nedotaknjena. Vlagatelji »Glavne« so že dobili iz konkurznega premoženja 10% in kakor vse kaže, je pričakovati, da bodo dobili iz konkurznega premoženja še 10%, tedaj bodo prejeli skupaj približno polovico svoje vloge.

Cenjena županstva po Slovenskem se vljudno prosijo v lastnem interesu kakor tudi v interesu kupujočega občinstva ter sejmarjev, da čim preje sporoče založništvo »Družinske pratike« v Ljubljani vse morebitne premembe letnih sejmov kakor tudi vse napake, ki so se morda vtihotapile v lanski zaznamek.

Zadnja pošta iz Metlike-Novo mesto. V torek, 26. maja, se je v Novo mesto pripeljala zadnja vožnja pošta iz Metlike (ker je v sredo pričel že voziti vlak). V slovo so ves poštni voz okinčali z zastavami. Pošta je bila polna pasažirjev.

Državno železnico so okradli. V Trstu so v noči od 29. na 30. maja okradli blagajno na kolodvoru drž. železnice za 45.000 K. Tatovi so prevrtali blagajno in so se po izvršenem činu še lepo v umivalniku umili.

Enega izmed tatov je policija prijela in našla pri njem 5300 K. Svojih tovarišev pa noče izdati.

Veliki dohodki postojnske jame. Tekom zadnjih desetih let je dobila postojnska jama pol milijona kron vstopnine. Seveda so tudi izdatki precej visoki. V letu 1913 je imela jama 18.101 K čistega dobička.

Nezvesta poštna uradnica. V Tolminu na Goriškem so zaprli poštno uradnico Ljubec, omoženo, staro 34 let. Pošti je zapravila več tisoč kron.

Baron in avtomobil v morju. Pretekli torek zvečer se je zgodila v Trstu velika nesreča. Štajerski deželni poslanec baron Knobloch se je pripeljal zvečer v Trst na južni kolodvor. Na kolodvor je prišel ponj velik hotelski avtomobil, v katerem so sedeli: baron, šofer Daltin in hotelski sluga Miler. Šofer je peljal avtomobil proti pravoslavni cerkvi. Ker je bila tema, nobene luči in šofer ni bil vajen cest, je avtomobil padel v veliki kanal. Šofer, ki je sedel spredaj, je odletel v vodo in so ga rešili. Baron in sluga, ki sta sedela v notranjem zaprtem vozu, pa sta oba utonila. Avtomobil je padel namreč 10 metrov globoko in se zaril v blato. Okoli nesrečnega prostora se je nabralo polno policajev, ki so hoteli z navadnimi vrvmi avtomobil dvigniti, pa ni šlo; štirikrat so se jim vrvi potrgale. Slednjič so vendar avtomobil dvignili, a! našli so v vozu — dva mrliča. Ponesrečeni baron je živel večidel na svoji graščini pri Braslovčah na Štajerskem.

Draga pravda. Pri sodniji v Bovcu na Goriškem se je te dni končala pravda, ki je tekla ravno šest let. Šlo se je ravno za 200 K. Iz tožbe za teh 200 K so nastale nič manj kot štiri obravnave v Bovcu, štiri na drugi inštanci v Gorici in štiri na najvišji sodniji na Dunaju, ki je končno odločila tako kot sodnija v Bovcu že prvič. Da vsa ta pravdarja ni bila zastoj in tudi ne ravno po ceni, o tem se vsakdo lahko prepriča iz končnega računa, ki izkazuje 3000 K stroškov. Mesto plačila 200 kron gre sedaj prav brez vse potrebe še 2800 K po vrhu.

Žrtev sleparja. Helena Štur, bivajoča v neki vasi pri Zagorju ob Savi, ima svojega moža in sina v Ameriki. Nedavno je prišel na njen dom dečko, ki je utegnil imeti kakih 17 let. Ta dečko je začel pripovedovati lahkoverni ženici, da ga pošilja nje ravnokar iz Amerike v Trst došli mož, ki je zadel srečko z 90.000 K. Ker pa nima pri sebi svoje fotografije, denarja ne more dvigniti. Zato naroča mož po njem ženi, naj nemudoma pride v Trst in vzame nekaj denarja, da ga zanj založi, in potrebne dokumente. Ženica se je te novice zelo razveselila. Verjela je navihancu, zbrala svoj prihranjeni denar nad 150 K ter kupila zase in za mladega fantalina vozni listek do Trsta. Dne 25. maja zjutraj sta se pripeljala v Trst. Fantalin je vodil ženico nekaj časa po ulicah in ji slednjič pokazal visoko hišo v neki stranski, manj obljudeni ulici rekoč:

»Tukaj v prvem nadstropju je vaš mož. Toda drugega ne puste notri kot mene. Dajte mi denar, da ga nesem možu.« Ženica je odvila iz žepnega roba za 150 kron bankovcev ter jih izročila mlademu ničvrednežu. Ta je stekel po stopnicah gor in se čez nekaj časa zopet vrnil, zagotavljač jo, da mož pride kmalu dol. Nato je šel zopet gori, a se ni več vrnil... Ženica je čakala in čakala. Toda zaman. Popraševati je začela vsa zmedena enega in drugega po možu, a v odgovor je dobivala le zmajevanje z ramami. Prepozno je sirota spoznala, da je padla v roke brezvestnemu lopovu. Naznanila je stvar policiji in odšla žalostna zopet na svoj dom.

Zavarovanje pri izseljencih. Ameriškim izseljencem že nekaj časa sem agentje prigovarjajo, naj se pri nakupu voznega listka za ladjo obenem zavarujejo proti slučaju, da bi jih naseljeniške oblasti v Ameriki nazaj poslale. Tako zavarovanje je popolnoma nepotrebno in sleparsko. Če pomorske oblasti kakega izseljenca nazaj pošljejo, sklicujoč se na izseljeniške prekomorske postave, ga morajo paroplovne družbe same nazaj popolnoma zastopj prepeljati. To zahteva posebna postava; zato je tako zavarovanje popolnoma odveč.

Smrt 106 letnega starca. V Kupjaku pri Delnicah na Hrvatskem je umrl 106-letni stari Anton Malvič. Da zadnjega je dobro videl in dobro slišal. Bil je strasten kadilec in vsak dan pokadil zavoj tobaka. Ako bi ne bil kadil, bi živel morda še nekaj let več.

Dne 5. julija dohod koroških slovenskih pevskih zborov v Ljubljano!

Slovenci, Slovenke iz Ljubljane, okolice in bližnjih krajev, pridite jih pozdravit v narodnih nošah!

Vsa društva, vse ljudstvo na noge, da z brati iz Koroške na velikem slovenskem taboru v Ljubljani povzdignemo glas za pravice domovine!

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamoi dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄ % brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Gorenjske novice

g Bohinjska Bela. Dne 24. maja je umrla na Beli g. Marija Čerin, vdova nadučitelja in mati našega g. župnika. Vodil je pogreb g. blejski župnik svetnik Oblak, kateremu se je pridružilo deset duhovnikov radoljiške dekanije, da so spremili k zadnjemu počitku mater svojega sobrata. Lepe vence so darovale Belanke, Boh. Belani, gasilno društvo ter rodbini šmetova in Olifčičeva. Pogreba so se udeležili tudi šolarji s svojim učitelstvom, občinski odbor, Marijina družba, gasilno društvo, da: prav vsa župnija. Bil je to pogreb, ki je bil v veliko tolažbo žalujočim sinovom in hčeram, pa tudi v čast vrlim župljanom. — Umrl je dne 23. maja Urh Mulej, p. d. Obrnjek. Bil je najstarejša oseba v župniji in bi bil o sv. Urhu izpolnil 94. leto. V visoki svoji starosti si je še ohranil svež spomin ter veselje do dela ter je nad 90 letni starček še vedno opravljal sebi primerna dela pri hiši. — Gasilno društvo je na Florjanovo nedeljo priredilo veselico s srečolovom, katerega čisti dohodek se porabi za preureditev paradnih oblek. V doglednem času bo imelo društvo vso opremo urejeno v zmislu deželne gasilske zveze. Občnega zbora deželne zveze, ki se vrši 28. junija na Bledu, se udeleži društvo korporativno. — Živnorejska zadruga ima prihodnjo nedeljo, 7. junija, svoj občni zbor pri županu. Zadrugniki, udeležite se občnega zbora v čim največjem številu!

g Iz Krašnje. Da liberalca lepota hiše božje v oči bode, je umevno. Zato se ni čuditi, da dopisnik »Slovenskega Doma« zdihuje, kako bo ljstvo na kant prišlo, ker pridno pomaga pri popravi naše farne cerkve. Dopisnik pravi, da bi še 50 let ne bilo treba nič popravljati. Seveda, najbolje nikdar; zato da bi se cerkev naposled porušila. Dopisnik zmerja može z mežami, žene pa z avšami. Ne rečemo, da je štrukelj tisti dopisnik, ker štrukelj se spozna na parafrate; parafrat pa prepoveduje take in podobne besede. Tudi Germeka nočemo dolžiti kot dopisnika. Dopisnik se je namreč v številkah zmotil za kake 300. Germek pa naše otroke računati uči, torej bo sam najbolj znal. Ampak ker sta Germek in štrukelj moža, ki jima je za red in mir v občini, bi jih prosili, da se trudita in tega ne znanega dopisnika na dan spravita. Temu dopisniku se ime Sparovec nekam smešno zdi — kaj ko bi se prihodnjič v »Slovenskem Domu« spravil na imena Germek in štrukelj, ki sta oba precej posebna. Pa brez špasa! Par tednov še in v Krašnji bomo imeli prenovljeno cerkev in nove klopi in vendar, ako Bog da, zavoljo tega ne bo prišel nobeden na kant; tudi župnik ne, ki bo dal iz svojega več kakor vsi krašenjski liberalci. Mislimo, da je Bog že toliko vreden, da vnet kristjan za lepoto hiše božje tudi kaj žrtvuje, kadar je potreba. — Eden v imenu tistih, ki bodo kaj dali.

g Moravče. Strela je udarila v ponedeljek v Lončarjevo hišo v Moračah, in sicer v sobo, v kateri so bili trije ljudje.

pa ni nikogar poškodovala. Le mala praska se pozna v zidu in luknja tik pod; druge škode ni naredila, samo strah je povzročila. — Ljudje se vračajo iz Amerike in pripovedujejo, kako slabo se našim rojakom tam godi, a vendar se ljudje spravljajo po svetu, dasi je doma boljše. — Letina precej dobro kaže. Upajmo, da bo letos več krme kot lani, ko je po nekaterih krajih črv skoro vse uničil; pšenica ima neko čudno rjo, drugo žito bo pa, če Bog kaj hujšega ne pošlje, že še zadovoljivo.

Dolenjske novice

d Brusnice pri Novem mestu. V petek, 29. maja 1914, ob 10. uri dopoldne je umrl 34letni nadučitelj v Brusnicah, g. Anton Sila. Zapušča vdovo in dvoje nepreskrbljenih otročičev. Pogreb je bil v Brusnicah v nedeljo, dne 31. maja, ob 3. uri popoldne.

d Bučka. Iz več krajev poročajo o tatovih, ki se potikajo že nekaj časa po Dolenjskem. Tukajšnjemu organistu so odnesli vso praznično obleko in zimsko suktnjo iz omare. Tatovi se stikali tudi v lesenem kovčeku po denarju, pa niso nič našli.

d Cerklje na Dolenjskem. V vasi Skopice, fara Cerklje, je 19. maja ubila strela 16letno Uršulo Slovenec in gospodarja Josipa Ferenčak. Težko je pa poškodovala Rozalijo Horžen, kateri je strela vso obleko strgala. Puh strele je omamila isti dan še več oseb.

d Iz Dobrnica. Poročil se je dne 26. maja t. l. na Brezjah g. Josip Zakrajšek, nadučitelj v Blatni Brezovici pri Vrhniku, z gđc. Josipino Verce iz Korit, učiteljico v Vavti vasi pri Novem mestu. Poročal je nevestin brat g. Jos. Verce, kaplan v Predosljah. Gosp. nadučitelj je nad dve leti služboval v Dobrnici, bil je jako priljubljen, posebno pri šolarjih. Pomagal je rad tudi drugim ljudem v enem ali drugem oziru. — Vreme imamo jako slabo, že celi teden nepretrgoma dežuje. Zelo ovira košnjo rdeče detelje (inkarnatke), po kateri sejemo koruzo. Če je sejana koncem maja, se prav dobro obnese. Če jo sejemo kasneje, pa jeseni nerada zori.

d Kresnice. Naši fantje so se razgibali. Dne 17. maja so fantje iz Marijine družbe predstavljali dve kratki igri. Izvršili so dobro. — Dne 27. maja so se udeležili velikega shoda na Sveti gori ob Savi.

d Kostanjevica. Ta pa zna, smo si mislili, ko smo čuli o dopisu naših liberalcev v liberalnih listih. Da je bivši občinski tajnik tekom tolko let neopravičeno jemal previsoko plačo, to imenujejo naši liberalci štedenje. Obenem pa prav oblastno pozivljajo mazače »Domoljuba« in »Dol. Novic«, naj pridejo na dan s svetlobo v temne občinske račune iz prejšnjih let. Tej želji bomo seveda prav radi ustregli, da bodo naši občani zvedeli te reči preje v listu, ka-

kor pa bi jih potom sodnijske obravnave. Navajamo na kratko sledeča dejstva. 24. marca 1908 je Grlovič povrnil 120 K kot preveč vzeto plačo, dasiravno mu jo je odbor v splošnem proračunu odobril in nikdar zahteval kake povrnitve. V letu 1908. je Grlovič že jermal mesečno po 100 K, pa brez kakšnega izrecnega odborovega dovoljenja. 7. marca 1909 se je tajniku določila plača mesečno po 80 K z večino glasov. V sejnem zapisniku z dnem 6. junija 1909 čitamo: Račun za leto 1908. se po poročilu gosp. odbornika R. A. glede prejemkov kakor tudi izdatkov enoglasno odobri. 10. okt. 1909 si je Grlovič vzel plače 1200 K za celo leto skupaj. 27. nov. 1909 pri proračunu za leto 1910. čitamo dostavek, da se odobri plača tajniku za leto 1909. mesečno po 100 K. Navedenim dejstvom si usojamo pristaviti sledeča vprašanja: Zakaj je povrnil Grlovič znesek 120 K? Zakaj ni odbor izrecno odobril tajnikove plače tudi za leto 1908., pač pa za leto 1909.? Zakaj so se računali za leto 1908. odobrili šele meseca junija 1909, in to po poročilu samo enega odbornika? Zakaj je Grlovič v letu 1909. vzel večjo plačo, predno mu jo je odbor dovolil? Čujejo se tudi govorice, da se pri seji dne 27. novembra 1909 sploh ni sklepalo o tajnikovi plači. Radovedni smo, kaj bodo na to odgovorili oni bivši odborniki, ki so dotični sklep podpisali. Pričakujemo točnega odgovora na ta vprašanja zlasti od Grloviča, ki mora kot bivši orožnik, sedaj pa kot zastopnik državnega pravdnštva gotovo imeti fino razvit čut za pravilno poslovanje. Končno še vprašamo naše liberalne mogočnjake, zakaj nobeden izmed njih ne pride pregledat občinskih računov in ne vložiti ugovora radi izdatkov, dasiravno mu je to vsak dan mogoče?

d Iz Podhoste pri Toplicah smo že poročali o velikem požaru. Danes pa spolnujemo veselo dolžnost do svojih darovalcev. Dr. Šusteršič, deželni glavar, je poslal za nas občinskemu uradu v Toplicah visoko podporo. Gg. poslanci Lampe, Jarc, Zirc in okraj. glavar so si sami ogledali naša pogorišča ter nam izposlovali veliko vsoto 5050 K kot deželno podporo. Mnogi dekanjijski župni uradi so nam zbrali precejšnje vsote. Tudi posamezniki iz oddaljenih krajev so se nas spominjali s svojimi darovi. Knez Auersperg, domačini in Poljančani so pa pripeljali mnogo lesa. Vsem dobrotnikom vdano hvaležni kliče-mo: Bog vam plačaj! Pogorelci.

d Ponikve pri Dobropoljah. Shod smo imeli predpretekli teden, na katerem je poročal deželni poslanec gospod Škulj. V daljšem govoru je pojasnoval novi šolski zakon. Precej smo se pomudili pa pri novih davkih. Po naših vaseh so razni liberalni prihajači trosili, da se nam je zvišal davek goldinar na goldinar; g. poslanec je pa v spretnem govoru nasprotno dokazal, da se nam je davek znižal za več odstotkov. Navzoči so bili skoro vsi vaški gospodarji. Sklenilo se je delati na to, da se o priliki gradbe vodovoda uredi tudi vaško napajališče; sklenilo se je tudi stopiti

s Škocijanci v dogovor, da se nameravana cesta iz Škocjana zveže z našo vasjo, kar bo zanje in za nas velike gospodarske važnosti. Shod je trajal nad dve uri.

d Radeče. Pretepači z Vrehovega so že zopet pred sodnijo. Ni še dolgo, kar so pobili Martina Kneza, pa jih je že prišla pretepaška strast. Pred kratkim so šli v sosedno vas k maši, boljše povedano v gostilno. Tam so napadli dva moža, Alojzija Racmana in Franceta Lovrinca iz Loke. Lovrinc je težko poškodovan; bo težko okreval. Tudi Racman in njegova žena sta dobila več ran. Gostilničarko Stritar, ki je hotela enemu stol iz rok iztrgati, je udaril pretepač tako po glavi, da je več časa v krvi brez zavesti ležala.

d Ribnica. Dekliška zveza je priredila predavanje. Govorila je gđna. Primožič o izobrazbi gospodinje. V kratkem bo velik shod za žene in dekleta naše dekanije.

d Št. Jernej. V torek, dne 26. maja, si je železniški minister ekselenca Zd. pl. Forster ogledoval traso nove name-ravane proge Novo mesto—Brezice. Pri tem ogledovanju se je peljal gosp. minister z odličnim svojim spremstvom, ki so se vozili v petih avtomobilih, tudi v Pleterje, v kartuzijanski samostan, kjer bivajo v tih samoti iz Francoskega izgnani menihi-kartuzijani. Ta samostan je sedaj edini te vrste v Avstriji. Za prihod ministrov so se povsod vršile velikanske priprave. Šentjernejčani so lepo okrasili svoje hiše s cesarskimi in slovenskimi zastavami ter postavili veliko slavolokov. Gosp. ministru se je tako dopadlo, da je naročil dežel-nemu glavarju g. dr. Šusteršiču, naj se v njegovem imenu pismo zahvali šentjernejskemu občinstvu za krasne dekoracije, kar je g. deželni glavar tudi že storil. — V Pleterjah se je pri vodstvu samostana izvršila neka prememba. Dosedanji P. prior Franc S. Pollien je bil na glavnem zborovanju v Lucci na Laškem prestavljen v Kalabrijo; na njegovo mesto pride P. Ludovik Federer iz Kartuzije Haus na Nemškem, ki je bil že leta 1900. prokurator v Pleterjah.

d Škocijan pri Mokronogu. Ko je ogledoval njegova ekselenca minister pl. Forster kraj za novo železnico med Novim mestom in Brežicami, mu je bil predstavljen v družbi poslanca Hladnika tudi g. župnik Karol Čuk. Minister se je o potrebi železnice povoljno izrazil. — Pota v Škocijan so menda izmed vseh občin najslabša. Ko smo se dolgo pritoževali, so začeli nekaj nasipavati. Med cerkvijo in kaplanijo so zapeljali dva voza, pa tako, da je deževnica v kaplanijo butala, namesto da bi bilo posipeno tako, da bi se voda otekala v jarek ob vodi. Pot na sejmišče je vedno tako blatna, da sejmarji do kolen bro-dijo po blatu.

n Šmarje pri Ljubljani. Ljubljanska in ribniška sokolska župa sta napravili izlet v Šmarje. Šmarska gospoda se je pripravljala najmanj pol leta na to ve-

likansko slavnost. »600 jih bo na nogah in 60 na konjih,« tako smo slišali. No, nazadnje jih je prišla ravno ena šestina in pa nekaj rogoviležev, ki jih vedno s seboj priženo, da uganjajo svoje »špase« in iz ljudi norce brijejo. Na dnevnem redu je bila telovadba in pa nekaj govorov. Domačini, ki jih je šlo nekaj zraven iz radovednosti, pravijo, da take reči doma vidijo, ne da bi jim bilo treba poslušati že prisnutno zabavljanje čez duhovnike in čez »neumne ljudske mase«, tako je namreč počastil prvi govornik naše fante in može. Najbolj imenitna pa je ta, da se je dr. Lah Smarcev zbal, da bi sokole s kanoni ne napodili. Predvečer je namreč neki oče tolažil svojega jokajočega sinčka, češ: »Le tiho bodi, bova pa jutri šla Sokole pogledat.« Fantek pa vpraša: »Ali bodo tudi s kanoni streljali?« Neki Sokol, ki je šel mimo, je pa mislil, da jih bomo s kanonom streljali. Toliko hudobni pa vendar nismo, nikar ne mistite, gospod Lah. Glavno udeležbo pa je tvorilo pri veselici Smoletovo in Škrjančevo sorodstvo. Nazadnje bi bil kmalu nastal med njimi ravs in kavs, da se ni še pravočasno razšla na postajo vsa ta ropotija. Brez škofljiške požarne brambe tudi ni mogla ta slavnost biti. K procesijam ali pa k g. dekanovemu pogrebu niso imeli časa, sedaj, ko je več dela, jim je pa preostajal. Vse prav pride. Vsa čast pa nekaterim tukajšnjim mladeničem, ki so tako prostodušno prezrli to prireditvev.

d Velike Lašče. Od zadnjih volitev sem so se liberalni jeziki tako spočili, da se zdaj lahko zopet cele tedne vrte okoli mesarja Mirkota. Najraje bi menda videli, da bi revež umrl, da bi mogli njegovo nezgodo bolj izrabiti zoper drugo. Ko se je izpod Doganocove strehe vsul omet med ljudi, se še zmenil ni noben. Ko pa je Mirko po svoji nerodnosti odbil kos zidca na zadrugi in se opraskal na nogi ter se mu je rana vsled nesnage ognojila, so vsi liberalci zakričali, od štacnarja Jurja do mogočne notarke ter hoteli g. poslovodjo Brodnika poslati v špehkamro, kakor bi bil on vzrok nezgodi. In ko je vsem znan pijanček en cel četrt ure pred Somrakovo gostilno Boga in Marijo klel na ves glas, pa nobeden teh ljudi ni hotel nič vedeti. So pač dolge obraze delali v torek, ko so pričakovali strele s sodnije na konsum, pa se je le njim, ljudskim škodljivcem, pod nos pokadilo. Naj le pomnijo, čimbolj bodo hujskali čez naše zadrage in jih skušali podreti, toliko bolj se bomo mi za svoje trdnjave pogнали in v bran postavili.

d Zagorje ob Savi. Lansko leto smo že osvetlili postopanje našega župana, ki je kot zastopnik občine tako delal, da je dobil lov v zakup za celih 23 kron namesto 105 K, katere je občina preje dobivala. Letos je pa dal po slugi javno razglasiti, da morajo posestniki imeti pse privezane, da ne bodo po hostah hodili in zajce lovili. Svoj čas so župani opozarjali najemnike lova, naj

imajo pse privezane ob času, ko ni lova, da ne bodo delali škode po polju. Zagorski župan pa izdaja opomine, naj se zajci varujejo, za polje in škodo na polju se on ne briga. Glavna reč je, da ima zajec mir, kadar kosi, kaj kmetova korist!

d Iz Zameškega. V nedeljo, 24. maja, je priredila Kmečka zveza za Škocijan in okolico predavanje v zameški šoli. Govoril je g. katehet Matija Škrbec o davkih in deželnem gospodarstvu. Prostrano sobo so udeleženci do kraja napolnili in vztrajali pazno pri poldrugo uro dolgem govoru.

Notranjske novice

n Iz Gore nad Idrijo. Lansko leto meseca novembra je velik vihar šoli streho precej razrušil. Posledica te poškodbe je, da dež vedno stavbo moči in da bo les kmalu segnil. Može, ki imajo besedo pri šoli, so bili na to že večkrat opozorjeni, pa ni še nič izdalo. Nazadnje bo treba temeljite poprave. To pa stane in občinske doklade bodo spet zrastle. Ali je treba tega, če se da stavba sedaj z malimi stroški škode obvarovati!

n Hruševje pri Hrenovicah. V vas smo dobili novega trgovca in gostilničarja — Janko Kljuna v hiši »pri Tomažu«. — Tudi nov zvon smo dobili, ki pa nikakor tako ne poje kot prejšnji, ki je bil vlit v Udinah 1603. leta in se je na Silvestrovo razbil.

n Iz Idrije. Na Dunaj so bili šli do ministrstva s prošnjo, naj odpravijo naše »grablje«, napravo, po kateri voda prinese lesovje iz naših gozdov. Pri tem so še nekatere druge zadeve omenjali. Naš župan je na shodu poročal, kako so bili uljudno sprejeti, obljubili so jim vso stvar še preštudirati. Ob tej priliki so pa tudi omenjali, da se pri nas preveč na obleke da. Rudarske hčere se oblačijo kakor kake gospodične, kar seve našim Idričanom ni bilo všeč. G. župan je tudi poročal, kako se imajo vse zahvaliti soc. dem. poslancu Winterju, kako dela za Idrijo. A drugi može iz deputacije pa drugače povedo. Ko je Winter omenil nekatere rudarske zadeve, ga je ministrski tajnik zavrnil, da sta te stvari že vse z g. Gostinčarjem obravnavala, in ko je zopet prišel na drugi predmet, je bil zopet odgovor, kedaj sva se o tem že menila z g. Gostinčarjem! Zraven je stal tudi poslanec dr. Ravnihar in naš Gangl, a tam so le vedeli o Gostinčarju, da je razlagal rudarske stvari in nasvetoval, kako bi se vse pravilno in po želji rudarjev rešilo, niso pa omenjali, da bi bil kateri vmes posegel, ne Winter, ne Ravnihar, ne Gangl, edinole Gostinčar. To je dejstvo, ki se ne da utajiti. A naši nasprotniki bodo vedno le svoje može hvalili, samo Gostinčar, ta nič ne dela. Razsodni rudar bode pa lahko iz tega spoznal, kdo se za njega briga in kdo ga v resnici zastopa. — V neki gostilni so si izmislili, da se je naš prejšnji urar Balleg ustrelil v Logatcu. Nalažali so s to

novostjo dopisnika »Laibacher Zeitung«, ki je seve še gorko sporočil svojemu listu. Po njem so novice posneli tudi slovenski časniki, a Balleg sedaj pridno ure popravlja v Logatcu, ker so ljudje pozorni poslali na moža, ki mrtev oklican še vedno živi. Tako so mu pomagali do boljšega zaslužka. — Tedaj se bo cesta po Kanomiji le delala. Oddaja proge je že razpisana. Koliko govorjenja in zabavljanja je bilo že zaraditega! Sedaj jo bode speljala S. L. S. Zadnje beganje je še bilo s tem, naj posestniki ne odstopijo sveta, po katerem bi šla nova cesta. A dobili so le dva, ki sta zahtevala pretirane cene. Še celo naš župan socialni demokrat se je pridružil liberalcem ter glasoval v cestnem odboru proti njej, četudi je on tam domačin. Ej, zagriženost, kam te pripelje!

n Postojna. Kmečka hranilnica in posojilnica v Postojni je eden najbolj zanesljivih in varnih denarnih zavodov, ker ima svojega naloženega denarja 52.000 K. Urađuje se vsak četrtek dopoldne.

n Vipavskim slovenskim krščanskim izobraževalnim organizacijam! Pred deseti leti smo osnovali posamezna izobraževalna društva po naših vaseh, katera so se leta 1904. združila v Zvezo k. slo. nepol. društev na Vipavskem. V nedeljo 7. junija t. l. praznuje »Zveza« z vsimi društvi in njihovimi člani slovesno svojo desetletnico v Vipavi. Ob 9. uri sv. maša za vsa društva z govorom. Po sv. maši in ko je slavnostno zborovanje, na katerem govori dr. Pogačnik, dr. Natlačen in drugi. Ob pol 12. uri je sprejem Orlov. — Popoldne ob pol 2. uri skupna popoldanska služba božja. Ob 4. uri javna telovadba okrožja Orlov na »Policah«. Vsa naša velika družina, združena v naših izobraževalnih organizacijah, naj se ta dan javno pokaže! Društva in družbe, tekmuje med sabo za čimvečjo udeležbo! In tudi drugi prijatelji: na svidenje! Društveni pozdrav! — Zveza k. sl. nepol. društev na Vipavskem. — Lavrič Andrej, predsednik.

n Žiri. K zadnjemu premovanju goveje živine je bilo prignanih 24 bikov, 49 krav in 89 telic, od katerih je bilo lepo število premovanih. Komisija je svetovala, naj se živinorejci bolj oprimejo pincgavske pamsme, kakor pa drugih. — Poročil se je podnačelnik Orla ter predsednik tukajšnje »Svete vojske« posestnik Ivan Seljak z M. Evznožnik. Zanimivo pri svatbi je bilo to, da niti ženin niti nevesta in še cela vrsta gostov ni pokusila opojne pijače. Pa pravijo, da so bili vseeno veseli. Obilo sreče! — Izobraževalno društvo je zaključilo letošnjo sezono z govorom g. župnika Logarja ter s prireditvijo »Desetega brata«. — Idrijski dekanjski odbor priredi 28. ali 29. junija na Ledinah mladeniški tabor. Zanimanje zanj je že sedaj veliko. To bo zopet enkrat naš dan! — Obrtno razstavo je priredila ob zaključku šolskega leta tukajšnja obrtno nadaljevalna šola. Razstavo si je ogledal tudi c. kr. nadzornik in svetnik Šubic ter zlasti veliko število mojstrov. Reči moramo, da to šolsko leto ni poteklo brez vidnih uspehov.

Iz raznih krajev

Nemčija. Ober-Marxloh. Tukaj se je od 3. do 7. maja obhajal slovenski misijon. Vodil ga je g. P. Bonaventura. Pridige so bile zelo dobro obiskovane, navdušeno so se pele majnikove pesmi. V torek ob pol 7. uri so imele članice slovenske bratovščine skupno sveto obhajilo, katerega so se skoro vse udeležile. Dne 17. maja pa se je blagoslovila nova zastava naše bratovščine. Popoldne ob 5. uri so jo spremlile belo oblečene deklice pred oltar. Krasna zastava v slovenskih barvah je prva za Slovenke v Nemčiji. Gospod župnik Köster, ki je za to nalašč prihitel iz svoje nove fare Walsum, in g. kaplan Hülsmann, naš neutrudljivi voditelj, sta vodila pobožnost, katero so pevci na koru s krasnim petjem povečali. Ob šestih se je začela veselica v dvorani. Igrale so se igre: »Sveta Cita« in »Pri gospodi«. Deklice z vencu pa so pod vodstvom tukajšnje nemške učiteljice prelepo predstavljale razne pomladne igre, ki jih mi še nismo videli. Kako milo je slišati od otrok, ki so tukaj rojeni, lepi slovenski jezik! To človeka kar očara. Nekateri starši se ne brigajo, ali zna otrok njih jezik ali ne; ali re veste, kako silno ga še zna kedaj potrebovati. Nemškega se v pol leta otrok nauči, govorite torej z njimi slovensko. Domači gospod župnik Schürmann, velik naš dobrotnik, je v jedrnatih besedah slavil zasluge očeta Slovencev, Kösterja, in nas navdušil za lepo življenje. Gospod Köster in g. Hülsmann sta pozdravila veliko število navzočih in v lepem govoru povdarjala zvestobo do zastave in njene varhinje. Kraljice presvetega rožnega venca. Zapeli smo par pesmi, tudi cesarsko; parkrat so zaorili živio-klici in končana je bila lepa slovesnost. Slavja so se udeležili tudi sosedni Slovenci in g. kaplan Jenster.

Amerika. Joungstoun, Ohio. Skoro iz vseh krajev Združenih držav prihajajo klapurna poročila o delavskih razmerah. Tudi tu se ne moremo hvaliti z delom. Dela se dva do tri dni v tednu; nekateri tudi več, zopet drugi še manj. Število brezposelnih, ki ne delajo tudi šest do osem mesecev, je velikansko. Ti brezposelni reveži prihajajo zjutraj in zvečer pred tovarniška vrata iskat in prosit dela. Kar enostavno jih odpravijo: ne potrebujemo nič delavcev! Včasih jih pa tudi izženejo in sramote z raznimi priimki in jim porogljivo reko: Pojte v svojo domovino, odkoder ste prišli! — Tu v mestu imamo po večini jeklarne in rudotopilnice. Delavec dela dvanajst ur na dan pri goreči masi, v raznem prahu in dimu, res v potu svojega obraza. Da so naši delodajalci v slabem času bolj strogi, mislim, ni treba še posebej omenjati. Gornijo te kakor konja; če pa ne moreš, pa pride drugi na tvoje mesto. Kakor sem že omenil, tovarne po malem obratujejo, ker nimajo dovolj naročil. Res je priseljevanje precej pojenjalo sedaj, ali še se dobi marsikak lahkomišlec, ki pravi: Saj ni vse res, kar pišejo iz Amerike. Misli si, da so morada naši rojaki nevoščljivi; mi pišemo le resnico. Hrana in stanovanje stane 20 dolar-

jev (100 K) in več na mesec; tekom mojega bivanja, blizu sedem let, se je hrana za tretjino podražila. Mislim, da je boljše počakati boljših časov, katere nam daj ljubi Bog!

Društveni vestnik

Slov. izobraževalno društvo »Motnik« priredi v nedeljo dne 7. junija ob 3. uri popoldne gledališko igro. Na sporedu je S. Gregorčičeva deklamacija »Naš narodni dom« in A. Medvedova igra v dveh dejanjih »Prvi april«. Čisti dobiček predstave je namenjen za nabavo novih društvenih knjig.

Slov. kat. izobraževalno društvo v Prečini je priredilo na binkošno nedeljo zgodovinsko igro: »Don Fernando, strah Asturije.« Igra se ponovi v nedeljo po nauku ob 3. uri popoldne. Na programu je tudi petje. Vstopnina: Sedeži 60 vin., stojšča 30 vin.

Izobraževalno društvo v Komendi priredi v nedeljo 7. junija po litanih igro »Četrta božja zapoved« ali »Stari in mladi«. Igra je povzeta iz življenja in nam kaže, kako ravnajo pogostokrat mladi s starimi, potem ko so jim ti izročili vse, kar so imeli. Ker je igra res lepa in zelo poučna, pa še malokje igrana, zato se pričakuje prav obilna udeležba od blizu in daleč.

Gospodarske vesti.

Tečaj za obrtno knjigovodstvo, ki ga pripravlja zavod za pospeševanje obrti, se bo v kratkem otvoril. Ker je še nekaj mest prostih, naj bi porabili obrtniki iz Ljubljane in okolice to priliko za prepotrebni pouk. Prijave naj se takoj sporoče pisarni zavoda za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta št. 22.

Tečaj za krojače, v katerem se bo učevalo krojno risanje, krojenje in tudi v praktičnem delu, se bo začel 30. junija t. l. Sprejemni pogoji so tisti, kakor že sicer uveljavljeni. Prijave naj se naslove v najkrajšem času na zavod za pospeševanje obrti, Dunajska cesta št. 22, ker se na prepozno došle priklase ne bo moglo več ozirati.

Inserati in njih pomen.

Iz raznih pisem razvidimo, da mnogi čitatelji še sedaj nimajo pravega pojma o pomenu in namenu inseratov za list sam in za čitatelje posebej, akoravno smo o tem že obširno pisali v 17. številki leta 1911. Zato gotovo ne bo odveč, da izpregovorimo na tem mestu zopet o inseratih. Inserat ali oglas se imenuje vsako naznanilo ali objava kakega obrtnika, trgovca ali tovarnarja, v katerem hvali, ponuja in priporoča v nakup gotove predmete ali kake vrste blago. Vsak tak oglas mora biti plačan, in sicer se računa vedno prostor, ki ga zavzema dotični oglas, in no število besed v oglasu. Tako na primer stane ena sama beseda z debelimi črkami stavljena večkrat ravno toliko, kakor se računa prostor za tri ali štiri vrste z drobnim tiskom. Število besed torej pri ceni ne odločuje, ampak le za oglas potrebni prostor. Oglas, 72 mm

širok in 30 mm visok (približno ena četrtnina dopisnice), bi veljal za enkrat v »Domoljubu« 6 kron. Če se kak oglas večkrat ponovi, se cena primerno znižuje. Tu pa treba pripomniti, da oglasi niso pri vsakem listu enako dragi. Čim več se kakega lista tiska, to je čim več naročnikov ima kak list, tem dražji so inserati, ker se porabi zanj mnogo več papirja in časa za tisk in pa zato, ker bere inserate v takih listih mnogo več ljudi in imajo tedaj oglasi mnogo večji uspeh.

Oglase naročajo torej v naših listih domačini in tujci. Slovenci, semtertje tudi Nemci, pa tudi na politično mišljenje se pri sprejemanju inseratov ne gleda tako strogo, kakor to dela urednik, ki sprejema članke, dopise in poročila edinole od zvestih somišljenikov S. L. S. in od nikogar drugega. Vsakega, kdor torej naroči in plača kak oglas, sprejme upravništvo med svoje inserente, toda pri tem ne prevzame prav nobene odgovornosti za to, ali je vse do pičice res, kar trdi inserent v svojem oglasu ali ne. Na ta način pridejo v list semtertje oglasi, pri katerih treba biti več ali manj oprezen, posebno kadar se gre za naročila, ki stanejo večje vsote denarja. Gotovo je vsakemu jasno, da se na domačih tleh veliko lažje in boljše kupi kot pa kje v tujini, kjer si naročevallec ne more ogledati zaželjenega blaga in mora vrhutega še plačati poštino ali voznino. Nikjer torej ni bolj na mestu znani rek »Svoji k svojim!« kakor ravno pri inseratih. Pri branju oglasov je treba tedaj večkrat posebne pazljivosti, da človek ne izda po nepotrebnem težko prisluženega denarja.

Po tem pojasnilu smo pa prišli do najvažnejšega vprašanja: Čemu se sprejemajo v list inserati tujih tvrdk, ako upravništvo ne more prevzeti za nje vselej popolne odgovornosti? Odgovor na to ni težak: Vse to se godi edino le v korist našim naročnikom. Le poslušajte! Izdajanje in razpošiljanje takega tednika, kakor je naš »Domoljub«, stane na leto ogromne vsote. Jasno je, da sama nezatna naročnina 3 K daleko ne pokrije ogromnih stroškov za izdajanje »Domoljuba« in da treba poseči po drugih sredstvih, da se pokrije primanjkljaj. Treba je iskati in sprejemati inserate in z njih pomočjo doseči ravnotežje v računu. Ko bi tega sredstva ne imeli, zvišati bi bili morali že davno naročnino najmanj na 5 K in s tem gotovo občutno zadeli žepe naših naročnikov. In da se to ne zgodi, sprejemamo inserate tudi od zunanjih tvrdk, katerih zanesljivosti ne moremo vselej natančno kontrolirati.

Za bojno črto.

Tamkaj, kjer pokajo puške in bobne topovi, kjer žvižgajo kroglice skozi zrak, razpokavajo v zraku šrapneli, udarjajo v zemljo granate, kjer se ble-

šče sablje in sulice in bajoneti v krvavem svitu, tamkaj ne vlada, kakor bi človek mislil, prava strahota vojne.

To je razvidno iz vseh poročil in opisov bivših bojevnikov, ki so se že kdaj udeležili kake vojne. Ako je premagan prvi strah, ki se ga pa ni treba nobenemu sramovati, potem se razvije v sakem neka velika življenjska moč, nekaka podivjanost, v kateri človek popolnoma pozabi na nevarnost. Omahajuči pogum posameznikov podpire tudi železna vojaška disciplina kakor kol mlado drevesce.

Rogovi doné, bobni ropotajo, oglušujoči kriki »hura« pretresajo ozračje in ves hrum zaduší v vojaku zadnje občutke kake bojazni. Le zelo malo število krogel zadene svoj cilj. Kogar zadene takoj do smrti, pade brez bolečin na zeleno travo. Umreti moramo vsi in samo oni narod zna živeti, ki zna tudi umirati!

Lepa mora biti vseeno smrt za domovino, ako navdušuje srca tolikih pesnikov vseh narodov od najstarejših do najnovejših časov. Gotovo je pa ta smrt vsekako lažja in boljša kakor pa biti raztrgan v tovarni od kakega stroja za izdelovanje gumbov, ali pa polagoma izkašljevati vsled jetike svoje življenje, ali razjeden od raka pričakovati rešilke smrti, akoravno na svilenih blazinah v najlepši palači!

Kdor je samo ranjen, čuti v trenutku, ko dobi rano, kakor da bi dobil kak večji ali manjši udarec. Tako pripovedujejo vsi ranjenci. Manjše rane se pa v ognju boja sploh ne občutijo in jih človek dostikrat šele pozneje zasledi.

Spredaj v fronti, v bitki sami, ne gospodarijo prave grozote vojne, akoravno je slika boja samaobsebi že grozna. Prava beda se začne šele za fronto, v lazaretih in bolnišnicah, kjer večinoma v bednih, prej dostikrat tudi v naravnost groznih razmerah čakajo ubog: ranjenci ali bolniki na zdravje ali na smrt.

Čujmo, kaj pripoveduje Percy, poznejši višji zdravnik velike armade pod Napoleonom. Še v vojni leta 1800 proti Avstriji so bili ranjenci in zdravniki v slučaju, da jih je sovražnik zajel, popolnoma na milost in nemilost prepuščeni nasprotniku. Percy je svoje ime ovekovečil s tem, da je v nekem nemškem listu priobčil članek, ki je pripravil francoskega generala Moreauja do tega, da je pisal avstrijskemu generalu: Krayu pismo o obojestranski nedotakljivosti vojnih bolnišnic in zdravnikov. To znamenito pismo, ki je skoro predhodnik sedanje genfske konvencije, se glasi: »Čas je, gospod general, da omilimo, kolikor je v naši moči, grozote in bedo, ki jo prinaša vojna s seboj, in v prvi vrsti zaslužijo ranjenci, te častne žrtve vojne, vse naše zanimanje in skrb. Čast mi je torej, staviti vam predlog, da naj se smatrajo v bodoče bolnišnice kot nedotakljive ter naj se ranjenci v njih ne proglasijo za jetnike!«

Kake pomanjkljiva in bedna je bila svoje čase vsa skrb za bolnike in ranjence. Zdravniško osebje je obstajalo le iz malega dela izobraženih ranocelnikov, večji del so bili popolnoma neizvežbani, dostikrat komaj 18 let stari ljudje, ki so pogosto malo pred bitko dobili od kakega ranocelnika navodila, kako se delajo obveze. Pri vojaških četah so nosili s seboj komaj najpotrebnejši sanitetni material, kakor nekoliko platna, vezi in mazil. Poleg tega pa je moral ranocelnik tudi vedno hoditi peš.

Znani general Lebre je rekel nekoč: »Rad bi bil tako mogočen, kakor je bil hudič takrat, ko je peljal Jezusa Kristusa na goro. Ako bi imel moč Astarotovo, bi ves zdravstveni svet privedel sem in mu rekel: Poglej dol, nesrečnež, kako naj kirurg, ki je s svojo prtljago na hrbtu tekel šest milj daleč, kako naj ta mož sedaj mirno in spretno pomaga ranjencem?« In res so vsled posredovanja omenjenega generala dovolili, da so se smeli ranocelniki voziti za četami. Tedanje čase je bilo ranocelnništvo še na zelo nizki stopnji. Poznali so samo rezanje, in kraj, kjer so se vršile operacije, je bil podoben veliki klavnici, od katere se je daleč naokoli razlegalo vpitje ubogih ranjencev. Pred vratni poslopj pa so ležali kupi odrezanih rok in nog.

Ker niso s seboj vozili nobenih bolniških postelj, so morali ležati ranjenci po hišah, cerkvah, hlevih itd. skoro vedno na tleh. Percy opisuje dogodke dan po bitki pri Jeni tako-le:

»Danes zjutraj so ležali nesrečni ranjenci še vedno v blatu, v odpadkih onih, ki niso mogli vstati, med odrezanimi rokami in nogami, krvavečimi trupli na slami, ki je pomešana z gnojem in na katero so se vrgli. V nekaterih krajih so jim mogli dati nekoliko juhe in kruha. Uganjka je, da sem doslej vzdržal. Med tem, ko je moj sluga sedlal konje, sem si ogledal cerkev; to je bilo najgroznejše, kar sem kdaj videl.«

Francoski zdravnik Percy pripoveduje tudi o ujetih ranjenih avstrijskih častnikih. Pri vsakem skoro so našli okoli vratu verižico z malo sliko svojih najdražjih, bodisi žene, neveste ali otrok.

Grozne stvari nam pripoveduje isti francoski kirurg o vojnih bolnišnicah izza Napoleonovega časa. Uprava teh bolnišnic je bila večinoma v rokah propadlih ljudi, ki so skušali obogatiti na račun ranjenih vojakov in ki niso skrbeli niti toliko za bolnike, da bi jim preskrbeli najpotrebnejše, vsaj zadostne hrane. Nakazane denarje so porabljali za svoje potrebe. Bolniških strežajev in strežnic sploh ni bilo. Šele v prvi španski vojni se je posrečilo Percyju pregovoriti Napoleona, ki je bil drugače vedno dobrega srca napram žrtvam vojne, da je osnoval poseben oddelek bolniških strežajev.

Še groznejša so poročila Larreya, znamenitega gardnega šefkirurga, o

usodi ranjencev v vojni na Pruskem leta 1812. Takrat je primanjkovalo sploh vsega za oskrbo nesrečnih žrtev vojne. Ni bilo niti obvezil, nobenih sredstev za prevažanje, niti živil. Že na pohodu v Rusijo se je to grozno občutilo. Edino v katoliških ženskih samostanih v Vitebsku in Vilni so našli ranjenci resnične pomoči. Po zavzetju Smolenska, pri katerem je bilo na tisoče ranjencev, ni bilo nobenih obvezil več. Namesto platna, ki so ga poleg sraje ranjencev porabili že prve dni, so rabili papir, ki so ga dobili v nekem arhivu, čegar poslopje so izpremenili v bolnišnico.

Po bitki pri Moskvi so ranjencem odkazali v bližnjo opatijo Kolockoj. Neki častnik pripoveduje v svojih spominih o tej bolnišnici:

»V tem samostanu sem šele spoznal vso bedo. Od takih nesrečnikov, ki smo jih ugledali na bojnem polju le posame, smo bili v tem samostanu popolnoma obkoljeni in oblegani. Nešteti pobabljeni Napoleoneve armade so ležali na par bilkah gnile slame, na poševo ob zid naslonjenih deskah. Čake so rabili za nočne posode in čelade kot lonce za kuhanje. V kopicah naložena so ležala gola trupla umrlih ob vhodih v samostan, tako da smo morali plezati preko njih ali pa se atiskati mimo njih. V nekem hlevu sem videl žive in mrtve ležati drug poleg drugega, in na lastne oči sem videl, kako je neki Nемец nekemu Francozu, ki je ravnokar umrl, slačil obleko, da bi obvezal z njo svoje rane. Da bi našli kje kako primerno ležišče za odpočitek, smo prehodili vse prostore in vse hleve, a povsod so nam strmeli nasproti mrliški obrazi in so se iztegovale proti nam koščene roke. V vseh evropskih jezikih so nas prosili koščka kruha in iz vseh prostorov je puhtel grozen mrliški duh. Koliko tisočev je umrlo tu od lakote, ne glede na to, da so jim tudi rane, ki so jih morali sami zdraviti, pripomogle do zgodnje smrti.«

Kdo še ni bral o groznih prizorih v Vilni, kjer so Rusi poklali ranjene Francoze v hišah. To se je zgodilo pred 100 leti!

Petdeset let pozneje, v krimski vojni, pa ne najdemo dosti boljših razmer. Vsled pomanjkanja prostorov za nastanitev ranjenih ali obolelih vojakov pod Sevastopoljem so prepeljavali ranjence večinoma na malih nepokritih jadrnicah v bolnišnice v okolici Carigrada. Razmere na teh ladjah, na katerih so ranjenci zaradi pomanjkanja najnavadnejše postrežbe in hrane umirali kot muhe, so bile naravnost nepopisne. Takrat je začelo angleško časopisje s svojimi poročili o groznih razmerah na teh transportnih ladjah in v bolnišnicah opozarjati svet na neverjetne nedostatke zdravniške službe v vojni. Od tega časa dalje so se začele posvečati oskrbi ranjencev v vojni tudi privatne osebe.

Od te dobe dalje se je začelo sanitetni službi med vojaštvom posvečati

tudi v miru več pozornosti. Vendar pa je bilo treba šele nepopisnih prizorov med ranjenci po bitki pri Solferinu, da je nastala konvencija »Rdečega križa«. Medtem je tudi že napredovala kirurgija; kloroformiranje kakor tudi morfijsko vbrizgavanje omogočujeta brezbolestne operacije ter tako lajšajo bedo človeških žrtev, ki so vseeno še velike.

Čujmo, kaj pripovedujejo o bolnišnicah izza nemško-francoske vojne v pariški okolici. Ena najlepših bolnišnic v Ecoenu je bila v gradiču, v katerem je bil pred vojno nek penzionat za deklice. Ranjenci in bolniki pruske garde so ležali sedaj v njem; stregli so jim nemški zdravniki in francoske nune. Bolniške sobe se niso mnogo zračile, v vseh je vladal neznošen duh. Vnetje ran se je grozno širilo, in kar je pustila pri življenju sablja in kroglja, to je pobral tifus. In bolniki niso imeli druge hrane kot košček trdega govejega mesa na dan. Druge hrane ni bilo. Lahko si predstavljamo te bolnike, ki so morali zavživati to hrano, ki more v danem slučaju sama povzročiti smrt. In vendar, kako velik je bil že napredek v francosko-nemški vojni, kar se tiče skrbi za ranjence. Imeli so že bolniške vozove, stotnije bolniških streljajev, prostovoljne strežnike in strežnice, in bolnike ter ranjence so pošiljali iz bojne vrste po železnici v notranjost dežele s posebnimi bolniškimi vlaki.

A v rusko-turški vojni je bilo komaj skrbljivo za najnujnejšo oskrbo ranjencev in bolnikov. Poleg tega je treba upoštevati tudi žalostno usodo ruskih ranjencev, ki so ostali na bojišču in ki so jih divje turške čete, željne ropa, naravnost prebadale. Po napadih na Plevno, ki so jih odbili Turki, se je dostikrat čulo do ruskega glavnega stana smrtna kriče na bojišču zaostalih ruskih ranjencev, ki so jih klali bašibozuki.

Grozna so tudi poročila zdravnikov iz bolnišnic oblegane Plevne. V teh je primanjkovalo vsega: živil, kloroforma, obvez, večših strežnikov itd. Končno so morali obvezovati rane s pisanim blagom, ki so ga dobili v bazarju, kar pa je zopet povzročilo mnogo zastrupljenj krvi.

V bolnišnicah v Erzerumu v Mali Aziji so vsled pomanjkanja postelji ležali ranjenci na perzijskih blazinah, pokriti z dragocenimi preprogami. Na cestah pa so glodali psi mrliške kosti, ki so jih privlekli na dan iz plitvih grobov.

In če zasledujemo dalje razmere v angleških bolnišnicah za časa burske vojne, vidimo, kako se angleške dame, ki so prostovoljno odšle na vojno, ne menijo za ranjence in bolnike, temveč se udajajo zabavi. Mnogo se je tudi pisalo o takozvanih koncentracijskih taborih, v katerih so imeli Angleži vjete Bure z ženami in otroci kakor živino.

Mnogo se je svoječasno tudi pisalo o bolnišnicah v rusko-japonski vojni. Famosni ruski bolničarji so se potikali

navadno daleč zadaj za fronto, kjer ni bilo nobenih ranjencev in bolnikov, medtem ko so ranjenci v bojni vrsti bili brez vsake pomoči. Znane so lepe zgodbe o bolnišnicah, v katerih misli glavni zdravnik le na to, kako bi čimbolj oškodoval državo ter čimprej sam obogatel, v katerih so imele mlade strežajke, ki niso bile nič drugega kot priležnice poveljujočih generalov, prvo besedo ter so bile po vojni odlikovane celo z redovi.

O dogodkih v balkanski vojni pa je vsakemu še mnogo v spominu iz časniških poročil.

Dovolj o teh stvarih! Vojna ne bo nikdar izginila, pač pa se lahko omili velik del onih prizorov, ki se odigravajo za fronto in ki dajejo vojni šele pravi pečat grozote, z dobro voljo. Popolnoma ne bodo nikdar izginili, toda zmanjšati jih mora biti naloga civiliziranega človeštva.

Rusko narodno gospodarstvo.

GOZDOVI IN LES.

Rusija je dežela gozdov in lesa. Gozdovi dajejo gradbeni material za milijone njenega prebivalstva, kurivo za eno tretjino vseh njenih tovarov, za eno četrtno njenih železnic in parnikov ter ji še omogočajo izvažati velikanski preostanek. Gozdovi so nekako razdeljeni po državi; največji so v srednji in vzhodni Sibiriji pa v severovzhodnih evropskih deželah; njihova površina se ceni na okrog 200 milj. hektarjev v evropski Rusiji s Kavkazom, in na okrog 550 milj. ha v Aziji. Dasi so gozdovi nemalo razdaljeni, pospešujejo lesno trgovino ruske reke, ki vežejo gozdnate kraje s stepami in industrielnimi okraji na jugu; z njihovo pomočjo prevažajo les na take daljave, ki bi prišle pri železniškem prevozu predrage. Žage se nahajajo izvečine blizu rečnih ustij, da so blizu eksportnih središč.

Lesnih trgov brez Finske in Kavkaza je 350 s skupnim prometom do 500 milj. rubljev. Glavni so: Peterburg in Kronstadt (po 35 milj. rubljev), Riga in Moskva (po 25 milj. rubljev), Arhangelk (nad 15 milj.). Te številke kažejo, da je lesna trgovina po velikosti in važnosti takoj za žitno.

Leta 1891. so prevozili po vodi 355 milj. pudov, po železnici pa 263, skupaj 618 milj. pudov. Leta 1908. pa po vodi 1288 milijonov pudov, po železnici 828 milj., skupaj 2116 milj. pudov.

Središče lesne trgovine se premika od jugozapada proti severovzhodu; očitno zbok izčrpanja gozdov v porečju Zap. Dvine, Njemena, Visle in Dnjepra. V zapadni Rusiji so gozdovi po pretežni večini zasebna last; to in pa bližina trgov pojašnjujeta to izčrpanje. Glavne zaloge rastočega lesa so v severni in severoiztočni evropski Rusiji, kjer leži do 80 odstotkov državnih gozdov, pa v Kavkazu in Uralu.

Organizacija in način gozdarstva v tej velikanski severni lesni pokrajini, ki se

razteza preko pet gubernij in meri do 100 milj. ha državne lastnine, precej zaostaja za rastočimi zahtevami lesnega trga. Posledica tega so povišane cene in povečani uvoz iz Amerike na evropski trg in celo v Rusijo. Pomanjkanje cest, neizboljšane razmere pri plavitvi lesa, pomanjkanje krajevnih železnic, vse to pojašnjuje, zakaj je ta ogromna gozdna pokrajina malone še neotvorjena in daje le osem kopejk na desjatino.

Vendar so se začele te razmere tekom zadnjih dveh, treh let na bolje obračati in poljedelsko ministrstvo je krenilo pravo pot, kar kažejo dohodki, ki so se od leta 1900—1910 povečali za 33 odstotkov.

Vzlic navedenim neugodnim okoliščinam pa lesna trgovina hitro narašča in izvoz lesnega materiala je narastel od 13 milj. rubljev v 1870 na 51 milj. rubljev v 1900 in na 141 milj. rubljev v 1911.

Posebno narašča izvoz mehkega lesa (za papir) pa podpornih tramov za rudnike na Švedsko, Norveško in Nemško. Samo iz Peterburga in Arhangela so izvozili leta 1911. 516.000 kub. sežnjev takega lesa. Omenjene dežele morejo tako preplavljati celo Evropo s svojim papirjem. Ti neugodni odnosi bodo trajali do 1917, do pretoka sedanje trg. pogodbe z Nemčijo, potem bo Rusija lahko sama izrabljala svoje surovine. Poleg papirne industrije trpe še žage in prebivalci ruskih mest in vasi, ki kurijo s tem lesom. Cena drv se je namreč tekom zadnjih dveh let ponekod podvojila, ker je tudi cena izvažanega oguljenega lesa poskočila na 40 rublj. na kubični seženj. Zbog tega se poklicani činitelji že zdaj pečajo z vprašanjem, kako izravnati velike škodo.

SLOVITI SEJMI.

Sejmi, značilna posebnost ruske trgovine, so igrali v stari Rusiji odlično vlogo ter bili takorekoč edino sredstvo kupčije. Samo dva velika sejma sta obdržala prejšnjo važnost: nižnjovgorodski in irbitski. Nižnjovgorodski sejm ima svojo važnost zbok tega, ker tvori središče trgovskih potov med Evropo in Azijo in da ga volgino porečje veže z najbolj oddaljenimi produkcijskimi kraji. Drugi pa dolgujejo svojo važnost dejstvu, da leži v središču okrajev, ki dajejo divjačino in kozuhovino, pa v bližini bogatega severnega in osrednjega Urala.

Obadva sejma sta izgubila že precej svojega prvotnega značaja. Ne tržijo več z železom, bombažem, volno, čajem, sladkorjem, deloma tudi ne z manufakturnim blagom, ker so moskovske tvrdke otvorile trajne prodajalne v iztočni Sibiriji. Izpremenil se je način trgovine, kupčije se sklepajo z vzorci in le malo stvari je obdržalo svojo prejšnjo pozicijo: steklo, steklenina, vrvi, predvsem pa kozuhovina in kože.

Po poročilu osrednjega statističnega urada znaša promet 16.000 ruskih sejmov okrog ene milijarde rubljev. 87 odstotkov vseh sejmov so poljedelski sejmi, deset odstotkov je srednjih sejmov s prometom od 10 do 100.000 rubljev, velikih sejmov s prometom od 100.000 rubljev do milijon pa je le 1 odstotek.

Nižnjovgorodski sejm prodaja in pošilja blago iz evropske Rusije, Kavkaza,

Iztočne in zapadne Sibirije, osrednje Azije, Kive, Bokare, Perzije, Kitaja in celo zap. Evrope in Amerike. Leta 1910. je znašal ves promet 200 milj. rubljev. Najvažnejše blago je bilo: kožuhovaline (25 milj. rubljev), bombaž, surove kože (10 milj. rub.), strojene kože (6 milj. rub.), usnjeno blago (4 in pol milj.), ovčje kože (3 in pol milj. rub.), steklo in steklenina (4 milj. rub.) Velik del blaga gre v inozemstvo. V kupčiji sami ni videti nazadovanja, relativna važnost pa gineva in vpliv na trgovino je vedno manjši.

Za njim pride po važnosti sejm v Irbitu, ki trži z: evropsko Rusijo, Kavkazom, velikim delom Sibirije, stepnimi okraji, srednjeazijskimi provincami, pa s Kitajem, Anglijo in Nemčijo. Z evropsko Rusijo se vrši 57,3 odst. kupčije, s Sibirijo 40,2 odst., z inozemstvom 2,5 odst. Promet znaša od 30 do 70 milijonov rubljev. Vzlic padanju prometa je sejm obdržal svojo važnost kot vez med Evropo in Azijo. Ker so leta 1896. vpeljali za čaj davčni zavoj, je ta sejm izgubil kupčijo s čajem. Nazadnje tudi vsled otvoritve trajnih prodajalen v večjih mestih.

Posebno važna za irbitski sejm je kupčija s kožuhovalino. Glede množine je opaziti napredek, glede cen pa majhno padanje. V glavne ruske tvrdke za kožuhovalino in mnogo tujih dobivajo svoje blago naravnost iz Irbita. Glavna trga za kožuhovalino v inozemstvu sta London in Lipsko.

Dobro se kupčuje s kovinastim, lesnim, volnatim in uralskim domačim usnjeno blagom.

Od ostalih sejmov je omeniti Kijevski kontraktni sejm (od 1. februarja do 1. marca star. štetja). Promet znaša kakih 5 milj. rubljev, kupčuje pa se s sladkorjem, špirtuozji, pšenico, semenji, poljedelskimi pridelki itd. ter s prodajo in nakupom zemlje.

Med posebnimi sejmji so najzanimivejši:

1. letni sejmji v Kozmodemjansku (Kazan) od junija do avgusta, v Homelu (Mogilev) od 1. do 10. jan. Povprečni promet znaša 3 do 3 in pol milj. rubljev pri vsakem.
2. Hmeljski sejm v Varšavi (1. do 10. septembra) in v Žitomiru (6. do 14. sept.) Promet znaša 500.000, oziroma 100.000 rubljev.
3. Konjski sejmji, ki jih je na leto kakih pet tisoč; najvažnejši je v Simbirsku s prometom do 150.000 rubljev.
4. Sejmji za stepno govedo v guberniji Voronež, Harkov in Don. Nekateri kupci pokupijo 3 do 15 tisoč glav živine.

Dobre knjige

Za oproščanje vojaščine, pomaknitev v nadomestno rezervo in druge vojaške ugodnosti prosi leto za letom premnogo naših ljudi. Le žal, da so občinstvu premalo znana tozadevna določila, radi česar je mnogo takih prošelj zavrnjenih. Izšla je

pa ravnokar: Dolžan, »Knjiga uradnih vlog«, ki najnataneje označuje med drugimi tudi vojaške vloge in obrazložuje tozadevna določila novega vojaškega zakonika. Knjiga, ki je za vsakega največjega praktičnega pomena, stane 3 krone, vezana 4 krone, po pošti 20 vinarjev več in se dobi v »Katoliški bukvarni« v Ljubljani.

Obširni vojni red, v katerem so obsežene vse železniške proge v slovenskih deželah (na Kranjskem, Štajerskem, Primorskem, v Istri, na Koroškem) ter tudi tuje proge, s katerimi so domače zvezane, je ravnokar izšel v zalogi »Katoliške bukvarne« v Ljubljani. Z voznim redom je združen tudi koledar ter zaznamek za razne notice, ki obsega več praznih listov finega papirja. To je najobširnejši in najnatanejši slovenski vojni red, ki bo vsakemu kot praktična žepna knjižica izborna služil. Ker vojni red služi v prvi vrsti reklamnim namenom, se mu je določila izjemno nizka cena, ki znaša samo 10 vinarjev za broširan in 30 vinarjev za elegantno v platno vezan izvod s predalom za razne papirje. S to ceno ogromni stroški ne morejo biti nikdar pokriti. Vozni red se dobi in naroča v »Katoliški bukvarni« v Ljubljani.

Mnenje gosp. dr. H. Wimmerja.
Ischl.

Gosp. J. Serravallo.

Trst.

Vaše železnato kina-vino Serravallo, priznane kakovosti, se samo hvali in vsak zdravnik ga vedno radevolje predpisuje v navedenih slučajih bolnikom, ker ono je ravno tako uspešno, kakor prijetno pri vživanju.

Ischl, 17. julija 1911.

Dr. Wimmer.

EMAJLNI LAKI

OREBON
LAKI ZA PODE

Življenje ni največje dobro, greh pa je največje zlo, pravi slavni nemški pesnik Schiller. Ta lepi stavek se da primerjati z življenjem človeka, ki trpi na zaprtju. Vsako jutro mu prinese nove muke, katere si je pa sam kriv, ker zanemarja vsakdanje redno čiščenje. Kozarec pristne »Hunyadi Janos«-grenčice na 24 ur bi zadostoval, da bi svoj žalostni položaj zboljšal, svoj organizem oprottil v črevesu, nakopičenih prebavnih ostankov in tako odstranil naval krvi v glavo, slabost in vrtoglavost. 64

PEBECO

PASTA

čisti usta i zube

Velika Tuba K 1.50
mala Tuba K 1.-

Vedno mora biti v vaši kuhinji Kollinska kavna primes v korist obmejnim Slovincem, da jo imate takoj pri roki,

kadar hočete napraviti kavo. Saj veste, da ne morete dobre kave napraviti brez nje. Veste pa tudi, da je ta kavni pridatek v korist obmejnim Slovincem na prodaj in da je pristno domače blago. Zatorej vam Kollinsko kavno primes v korist obmejnim Slovincem prav toplo priporočamo. Zahtevajte pri trgovcu ali v konsumu edino ta kavni pridatek, pa pazite, da je na vsaki škatljici res trak z napisom »v korist obmejnim Slovincem« in s pečatom »Slovenske Straže«.

SKRIVALNICA.

Kje je sestrica, ki opazuje brata pri risanju?

Steckenpferd - lilijno mlečno milo

BERGMANN & CO., Teštin ob Labi

je slejkoprej neobhodno potrebno za racionalno negovanje kože in lepote. Vsaki dan pohvalnice. Dobi se povsod & 60 vin. 745

Laxigen

idealno odvajalno

sredstvo v obliki sadežnih pastilj, ki gotovo in milo učinkuje in ima najboljši prijeten okus. Izvirna škatlija (20 kosov) L 1-30.

Dobiva se v lekarnah in pri glavni zalogi: C. Brady, Dunaj I. Fleischmarkt 2.

BIRMA!

Brtri in botrice! Ako hočete kupiti dobro in po ceni, si ogledjte mojo največjo zalogo ali pa pišite, da Vam pošljem cenik brezplačno.

F. ČUDEN

urar,

Ljubljana 250 Prešernova ulica I.

Verižice, ure, uhani

in druge zlatnine.

Zanesljivo blago!

Nizke cene!

Sirolin "Roche"

lajša in ozdravi bolezni v prsih, kašelj, katar, influenco, astmo.

Originalni zavoj à K 4.- v vseh lekarnah.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 27. maja: 21. 36. 73. 60. 8.
Brno, 27. maja: 87. 33. 75. 83. 31.
Linc, 30. maja: 38. 31. 74. 88. 61.

Tržne cene

za 100 kg.

Ljubljana, 2. junija 1914.

Deželni pridelki:	Cena		Zliva, meso	Cena	
	K	v		K	v
Pšenica	26	—	živa vaga:		
Rž	18	50	Goveda pitana	72	—
Ajda	24	—	Teleta težka	95	—
ječmen	20	—	Teleta mala	80	—
Oves	16	—	Prešiči	96	—
Proso belo	23	—	Koštrani	88	—
Proso rumeno	19	—			
Koruza stara	18	50	Kuretina in drugo:		
Koruza nova	16	50	Maslo kuhano od		
Leča	24	—	K 260— do	280	—
Grah	—	—	Maslo surovo od		
Laneno seme	32	—	K 270— do	330	—
Gršica	—	—	Slanina sveža (špeh)	154	—
Domnač detelja	198	—	Slanina prekajena	165	—
Fižol Ribničan	33	—	Mast svinjska	160	—
Fižol Prepelicar	34	—	Loj	93	—
Fižol Mandolac	27	50	jajca 100 komadov	6	—
Cebula	—	—	rišanci	—	60
Krompir	4	30	Golobi	2	—
Zelje sveže	8	—	Raca	5	—
Zelje kislo brez sode	1	50	Gos	—	—
Repa gorenjska	—	—			
Repa sveža	—	—	Kolonijalno blago		
Repa kisla brez sode	8	—	na debelo:		
Bronje	—	—	Riz Rangon od		
Kumna	70	—	K 25— do	88	—
Oreh	—	—	Kava Santos od		
Gobe suhe	—	—	K 200—	180	—
Suhe hruške	—	—	Sledkor od K 84— do	88	—
Suhe češnje	56	—	Petrolej	32	—
Ježice	—	—			
Zelod	—	—			
Smrekovi storži	—	—			
Seno	7	50			
Slama	5	—			
Stelja	3	—			

Tehnični učni zavod Bodenschob ob Labi

Izučba prihodnjih inženirjev, arhitektov, tehnikov in kemikov.

I O S T A N K I

Vsled polletne inventure razprodam razne ostanke iz bombaža pod lastno tvorniško ceno: kanfas, (posteljnina) lepi vzorci svilni in temni oksfort (debelo nitkasti) za srajce, francoski cefir za srajce in bluze, modrotisk za obleke za dom ter predpasnike, grizet za krila, bela tkanina za spodnje perilo in opreme, brisače, flanele in barhent.

Zajem eno pristno barvno in pralno galanterijsko blago.

Zavitek vsebuje 35 do 40 metrov lepo soritnega blaga za K 1350. Ostanke so 3 do 14 metrov dolgi. Razpošilja po povzetju tkanina inenega blaga 1835

Ant. Marschik, Giesshübel pri Novem Mestu ob Metavi.

Pri naročilu 2 zvitkov pošljemo franko.

JOSIP JANKO

urar v Kamniku

priloga veliko zalogo žepnih in stenskih ur, budilnic, verižic, prstanih, uhanov, brojev, kakor tudi vsakovrstnih ocal po zelo nizki ceni. Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta. Ceniški na razpolago. 2457

Ržena sladna kava

iz gorske rži

se pošilja po povzetju v zavojih po 5 kg franko za

K 3-75

z dodatkom lepih platnenih brisač, robcev itd. iz tovarne **Fran Sax**, Maslovedy pri Smiritz, (Češko). Prosimo poskusite.

Kupujte v Katoliški Bukvarni!

Vajenca

za mizarsko obrt sprejme v poduk mizarski mojster **Josip Kuhar v št. Vidu št. 79 nad Ljubljano.** 1853

Dobri fotografični aparati ceneje kot kje drugod!

Kompletne kamere s sruven spadaljočica od K 160 do K 600— in višje. Aparati za hitro fotografiranje, automati in novosti. Priložnostni nakupi. Z državo in slato kolajno odlikovani. Glavni katalog 200 strani zastonj.

Elfr. Birnbaum, fotoindustrija 1834 **Hirschberg 644 Češko.**

Fellerjev blagodišeči fluid iz rastlinskih esenc z oblastveno zavarovano znamko

je sredstvo, ki osveži in oživlja, krepi živce in mišice, lajša bolečine, sredstvo, ki se dobi pravo in pristno le v steklenicah z gori naslikano varstveno znamko. Na tej sliki ne kažemo steklenice za to, da bi delali nepotrebno reklamo, temveč da bi obvarovali vsakega pred ničvrednimi ponaredbami.

Ravnotako pogosto, kakor Fellerjev fluid z znamko „Elsa - fluid“, ponarejajo prebavo pospešujoče želodčno sredstvo: Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice z oblastveno zavarovano znamko

„Elsa-kroglice“

Potem, ko so se o blagodejnem učinku obeh preparatov mnogi že sami prepričali in slišali pohvale od vseh strani, se svetuje, da se obvarujete ponaredb, naročiti oboje naravnost pri lekarnarju **E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16 (Hrvatsko).**

12 malih ali 6 velikih steklenic Fellerjevega fluida stane 5 kron franko

6 škatljic Fellerjevih kroglic 4 krone franko.

PREVIDNOST

katero rabite pri nakupu blaga,

vam

da vedno večje veselje, zahajati v trgovino **R. Miklauc v Ljubljani**, kjer najdete največjo zalogo blaga za moške in ženske obleke, najnovejše vrste po zanesljivi ceni, da se prav lahko

prihrani

za druge različne nakupe in stroške

denar

vsled tega se priporoča slavnemu občinstvu blizu 50 let obstoječa tvrdka

R. Miklauc v Ljubljani.

Kdor ne more osebno v Ljubljano, naj piše po cenik, ki se mu takoj brezplačno dopošlje.

1847 **OKLIC!** „Volovska glava“

Trgovci, kmetovalci in poljedelci! Naravnost pri tovarnarju kupite za 30% ceneje in boljše!

Naravno kovano

slovenjegraske ostro režeče kose znamka

so trde, trpežne in režejo nedosegljivo!

Navadne lahke kose in 2m-iglerce, v vseh dolgotih po 1-80 K komad, 90 cm dolge; krajše precej cenejše!

Po poštne povzetju od 3 kom. dalje! Pri naročilu 10 kom. — ena zastonj! Razprodajalci — popust. Naročila in vprašanja naravnost pri tovarnarju!

C. kr. priv. tovarna za kose v Slovenjem orašču. Štejska.

Raznoterosti.

To so tatovi. V Parizu so ukradli neznani tatovi pošno vrečo, v kateri je bilo en milijon frankov. Policija je našla prazno vrečo, o tatovih pa ni nobenega sledu.

Revščina v Ameriki. Iz Amerike, kjer se po mnenju nekaternikov cedi mleko in med, poročajo o veliki revščini med delavskimi krogi. Samo v New Yorku je po najnovjših podatkih čez 300.000 ljudi, ki nimajo nobenega zasluzka.

Največja hiša na svetu. V New Yorku bodo zgradili najvišjo hišo na svetu. Visoka bo 273 metrov in bo imela 51 nadstropij. Ogrodje bo iz jekla. Stala bo po proračunu 65 milijonov kron.

AUTOMOBILI

za šport, izlete in tovorjenje, autobuse

Laurin & Klement, del. dr.

mlada Boleslava,

največja avstr. tovarna avtomobilov. - Podružnice:

DUNAJ, PRAGA, BRNO, BUDIMPESTA.

Zastopnik: G. Diescher, Gradec, Peinlichgasse 13.

Zaznamek agentur za mestne in podeželne pot-nike. Delna pošiljatev za 60 v v znakah. Celotna izdaja K 2.50 pri Universal-Verlag Wien II., Schüttelstr. 93, Mezz. 5. 1898

Krojaškega vajenca

sprejme takoj v pouk **Anton Jamnik**, krojaški mojster, Ljubljana, Florijanska ulica 13. 1816

Obleče se lahko cela rodbina!

Krasni ostanki blaga

za obleke, suknje, bluže, srajce itd. Novih lepih vzorcev 1010

5 kg zavoj R 13.—, lepša vrsta zavoj R 14.—, najlepša vrsta zavoj K 16.—.

Franko po povzetju pošilja: **A. Jelinek**, I. češka tkalnica v Jimramove (Morava). Zelo toplo priporočeno! Kdor poskusi kupi vnovič!

F. K. KAISER, puškar

Ljubljana, Šelenburgova ul. 6.

Puške, samokresi, avtomatične pištole, lovske priprave, popravila.

Topič „SALUT“.

Priprave za ribištvo! Umetalni ogenj! C. kr. prodaja smodnika! **PIŠITE PO NOVI CENIK.**

„Slovenski Straži“ prinese pomoč, vam merda bogastvo, citajte!

475.000

kron, oziroma frankov in lir znašajo vsakoletni glavni dobitki velike skupine 5 originalnih vrednostnih srečk, kojih 13 vsakoletnih žrebanj se vrši dne 2. in 15. januarja, 1. februarja, 1. marca (dve), 1. in 14. majnika, 1. julija, 1. avgusta, 1. septembra (dve), 14. septembra ter 2. novembra.

375.000

kron, oziroma frankov in lir znašajo vsakoletni glavni dobitki manjše skupine 3 originalnih vrednostnih srečk kojih 9 vsakoletnih žrebanj se vrši dne 2. in 15. januarja, 1. februarja, 1. in 14. majnika, 1. julija, 1. avgusta, 14. septembra ter 2. novembra. Kupnina za veliko skupino vseh 5 srečk se plača v 60 mesecih po K 6.—, za manjšo skupino vseh 3 srečk pa v 60 mesecih po K 4.—. Vsaka srečka mora najmanj enkrat zadeti! Vsi dobitki se izplačajo v gotovem denarju! Vse srečke imajo trajno vrednost denarja in igrajo po izplačilu kupnine še dolgo vrsto let brez vsakega nadaljnjega vplačevanja, torej zastoj! Vsak cenjeni naročnik zamore dobiti nagrade in premije ter na ta način kupnino zase naročenih srečk poljubno znižati ali sploh dobiti jih zastoj. Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana 2.

Samostan Zatičina daje od 25. junija t. l. naprej v najem

žago pri samostanu pod zelo ugodnimi pogoji. Pojasnila daje samostansko oskrbništvu v Zatični. 1728

V samostanu dobe takoj službo **hlapci.** pridni in zanesljivi

V znamenju loterije

živimo in vse drvi za glavnim dobitkom! Nekateri dobe, drugi zgube. Zadnjih je seveda neprimerno več, kot prvih. Komur je za denar vseeno, ta bo ostal pri loteriji, komur je pa njegov denar drag, ta naj čita današnji oglas „Slovenske Straže“, glasom katerega z nakupom dobrih vrednostnih srečk zamore obogatiti, na vsak način pa mu je zajamčen za vsako srečko po najmanj en dobiček, trajna vrednost srečk in s tem tedaj varnost za srečke izdanega denarja. Ker so za naročnike srečk določene tudi nagrade in premije, je marsikomu dana prilika, dobiti poleg izbornih vrednostnih srečk tudi še velik ali pa ves del zanje izdane kupnine nazaj. Ponudba je vseskozi poštena in se tedaj sama od sebe priporoča. Ker se prihodnje žrebanje vrši že v prihodnjih dneh, pišite še danes po pojasnilo, ki vam ga takoj brezplačno pošlje: Valentin Urbančič, Ljubljana 2.

Sprejemem v trajno delo

2 mizarska pomočnika in 1 učenca

v starosti 14 do 16 let, lepega vedenja in poštenih staršev. **Aljaz Martinčič**, mizarski mojster, Dolenja vas, pošta Cerkljica pri Raketu. 1859

Dva krojaška pomočnika

sprejme takoj v trajno delo **Mihael Kleč**, krojač, Grabovo ob Bači, Primorsko. — Prednost imajo pomočniki z dežele. Plača po dogovoru. 1895

500 K Vaša plačam če Vaših kurjih očes, bradavic in trde kože tekem 3 dni bolečin ne odpravi moj uničevalni korenin **Ria-balsam**. — Cena lončku z jamstvenim piscom 1 K, 3 lončki K 2.50. **Wernery, Hacheau (Kassa)**. Pošt. pred. 12.710.027.

Veliko zalogo in ugodne cene najdete pri nakupu blaga za obleke

pri 616

R. MIKLAUČ

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5.

Ustanovno leto 1869.

Cenik na zahtevo brezplačno.

Gritzner šivalni stroj najboljši.

Jamčim 10 let.

Vsaki Gritznerjev stroj krpa (maši) nogavice, perilo in voze (šika) kroglični tek

2 1/2 milijona že v rabi.

Edina tovarniška zaloga!

Josip Petelinc, Ljubljana

Križevniška ul. 7.

Carl Kronsteiner-jeve

trpežne, apnene

façadne barve

postavno zavarovane

v 50 vrstah od 24 v kg naprej.

Ze desetletja dobro preizkušene in so prekosile vsa ponarejenja. — Edino sredstvo za pleskanje za façade, ki so bile že pobarvane. 1071

Email-façadne barve,

ki se ne in krijejo ob prvi potezi, torej nepotrebno pleskanje z drugo barvo, trde kot email, vporabne pomešane samo z mrzlo vodo. Antiseptičke, proste strupa, luknjičave. Idealni plesk za notranje prostore, še nepobarvane façade, lesene zgradbe: kot kobile, paviljone, ograje itd. Dobiva se v vseh vrstah, stroški za m² 5 vin. Cenik in prospekte zastoj in poštnine prosto.

Karl Kronsteiner, Dunaj III.

Zaloga: Braća Eberl, Ljubljana.